

33. Keskiviikkona 9 päivänä kesäkuuta 1999

kello 14

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ajankohtaiskeskustelu

- 1) Asuntopolitiikan lähiajan haasteet.. 924

Keskustelualoite KA 2/1999 vp (Matti Vanhanen /kesk ym.)

Ensimmäinen käsittely

- 2) Hallituksen esitys laeiksi valmisteve-
rotuslain, arvonlisäverolain, tullilain 9 §:n
sekä Ahvenanmaan maakuntaa koskevista
poikkeuksista arvonlisävero- ja valmiste-
verolainsäädäntöön annetun lain muutta-
misesta 948

Hallituksen esitys HE 6/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM
1/1999 vp

Lähetekeskustelu

- 3) Laki työturvallisuuslain muuttami-
sesta 950

Lakialoite LA 53/1999 vp (Marjaana Kos-
kinen /sd ym.)

- 4) Laki sotilasvammalain 6 §:n muutta-
misesta „

Lakialoite LA 65/1999 vp (Jukka Vihriälä /
kesk ym.)

- 5) Laki sotilasvammalain soveltamis-
alan laajentamisesta annetun lain 7 a §:n
muuttamisesta 952

Lakialoite LA 76/1999 vp (Pentti Tiusanen
/vas ym.)

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Nimenhuuto

Nimenhuudossa merkitään täysistunnosta
poissa oleviksi ensimmäinen varapuhemies Ant-
tila sekä edustajat Aho E., Anttila U., Aula,
Erlund, Gustafsson, Halonen, Helle, Hiltunen
L., Huotari, Huovinen, Huutola, Kallio, Korho-
nen R., Korkea-oja, Krohn, Kuisma, Laakso,
Lax, Leppänen, Lindén, Manninen, Markkula,
Mönkäre, Niinistö, Nordman, Ojala, Olin, Paa-
sio, Pekkarinen, Peltomo, Prusti, Rauhala, Ros-
si, Salo P., Sasi, Seppälä A., Skinnari, Syväri-
nen, Tahvanainen, Tiura, Tiuri, Vahasalo ja Ylä-Mo-
nonen.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edusta-
jat Markkula ja Ojala.

Eduskuntatyöhön liittyvissä virkatehtävissä olevat edustajat

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että eduskunta-
työhön liittyvissä virkatehtävissä ovat

- 9.6. edustajat S-L. Anttila ja Niinistö,
9.6. ja 10.6. edustajat R. Korhonen, Korkea-
oja, Krohn, Kuisma, Lax, Nordman, Syväri-
nen, Tiura ja Vahasalo sekä
9.—11.6. edustaja Laakso.

Merkitään.

Poissaolopyynnöt

Puhemies: Vapautusta eduskuntatyöstä muun syyn perusteella ovat pyytäneet ajalta

9.6. edustajat E. Aho, Aula, Gustafsson, Huovinen, Huutola, Kallio, Ojala, Pekkarinen, Rahala ja Tahvanainen.

Puhemiesneuvosto puoltaa poissaolopyyntöjä.

Hyväksytään.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Asuntopolitiikan lähiajan haasteet

Ajankohtaiskeskustelu

Keskustelualoite KA 2/1999 vp (Matti Vanhanen /kesk ym.)

Puhemies: Päiväjärjestyksen 1) asiana on ajankohtaiskeskustelu asuntopolitiikan lähiajan haasteista. Avauspuheenvuorot asiasta käyttävät keskustelualoitteen ensimmäinen allekirjoittaja ed. Vanhanen ja ministeri Siimes. Avauspuheenvuorojen jälkeen edustajille myönnetään enintään kahden minuutin pituisia puheenvuoroja sekä edustajille ja ministereille enintään yhden minuutin pituisia vastauspuheenvuoroja. Edustajat pyytävät vastauspuheenvuorot seisomaan nousten.

Keskustelu:

Ed. Vanhanen: Arvoisa puhemies! Vantaalla kymmenet perheet jonottivat 16 vuorokautta yötä myöten itselleen tonttia. He eivät hakenet mitään lahjatontteja, vaan 200 000 markan hintaisia talonpaikkoja, joita kaikki luonnehtivat kuitenkin markkinahintoihin nähden halvoiksi. Jokin on pahasti vialla, kun tällaisessa maassa 200 000 markan tonttihintaa ryhdytään pitämään edullisena. Kaavoitus- ja tonttipolitiikka ovat epäonnistuneet täydellisesti, kun kysynnän ja tarjonnan suhde on näin pahasti vinoutunut. Vantaan tapaus osoitti päättäjille myös sen, että ihmiset ovat halukkaita tekemään paljon itse asumistasonsa puolesta. Se osoitti myös sen, kuinka suuri tarve ja halu ihmisillä on pientaloasumiseen ja kuinka vähän sen puolesta on tehty. Se osoitti myös sen, että asuntopolitiikan pitää olla muutakin kuin valtion asuntolainojen määristä keskustelua.

Toinen laiminlyöty asuntopolitiikankin suuri linja liittyy maan sisäisen aluepolitiikan passiivisuuteen. Sen välittömät seuraukset näkyvät asuntomarkkinoilla. Kasvukeskuksissa hinnat ovat taas nousseet hyvin korkealle, mutta lisäksi meillä on syntymässä asuntokannan vajaakäyttöä muualla. Arava-asuntojakin on jo tuhansia tyhjinä, kun samaan aikaan mitkään rahat eivät riitä asuntokysynnän tyydyttämiseen pääkaupunkiseudulla. Onkin syntynyt paradoksaalinen tilanne. Helsingissä, jossa markkinakysyntä on voimakkainta, asuntotuotannosta jopa 80 prosenttia saattaa olla valtion tukemaa, mutta muualla maassa, missä kysyntä on heikointa, asuntotuotanto on jäämässä lähes kokonaan yksityisen rahoituksen varaan. Pääkaupunkiseudulla kaupungit eivät ole osanneet tyydyttää ihmisten pientalotarvetta eivätkä myöskään luoda riittäviä edellytyksiä muunkaan vapaarahoitteen tuotannon toteuttamiseksi. Toivottavasti näillä samoilla eväillä ei yritetä johtaa koko maan asuntopolitiikkaa.

Valtion onkin asetettava pääkaupunkiseudulle ehdoksi nyt, kun se ryhtyy laatimaan yhteistointasopimusta pääkaupunkiseudun kanssa, että seutu panee tonttipolitiikkansa uusiksi. Pelkästään valtion lainoilla ei Helsingin seudun asunto-ongelmaa voida eikä edes saa yrittää hoitaa.

Asuntopolitiikkaa ei voida juurikaan käyttää aluepolitiikan välineenä. Kasvukeskuksiin muuttavia ihmisiä ei saa kiusata asuntopulalla ja kallistuvilla asunnoilla. Siksi valtion uustuotantovaraja on keskitettävä tarvealueelle samalla kuitenkin nähdessä, että tarvetta uustuotantoon on hyvin monilla paikkakunnilla Suomessa. Vastaavasti peruskorjauslainoilla, joita hallitus on valitettavasti rajusti viime vuosina supistanut, olisi kunnostettava vanhaa asuntokantaa myös muualla maassa ja luotava sillä rakennuslalle työpaikkoja syrjäseutuja myöten.

Nykyisen muuttoliikkeen jatkuessa ja perherakenteiden muuttuessa Suomeen joudutaan kahden seuraavan vuosikymmenen kuluessa rakentamaan satoja tuhansia uusia asuntoja, vaikka väestömäärämme ei kasvakaan. Järjen perään tässä ei kai kannata kysellä. Rahoitusmarkkinoiden kehitys tuo uusia pitkäaikaisia rahoitustapoja, ja rahaa varmastikin asuntotuotantoon tulee maailmalta löytymään, mutta se ei tarkoita, että pitkät markkinatilan olisivat asukkaille koko elinkaaren kannalta välttämättä halpoja. Ne saattavat myös nostaa rakentamisen hintaa. Lopputulos tästä pyörityksestä on, että suoma-

laiset maksavat epäonnistuvasta alue- ja asuntopolitiikasta kohtuuttoman suuren laskun ja se on muusta elintasosta poissa.

Kun Suomessa tullaan rakentamaan paljon, antaisi se mahdollisuuden myös sen pohdintaan, onko asuntopolitiikan oltava muutakin kuin asuttamista. Asuntorakentamisen mallia olisi kaupunkiseuduilla muutettava. Muuttoaallon vaatimaa asuntotarvetta ei pitäisi suostua tyydyttämään vanhalla lähiömallilla, vaan lopulta-kin perheiden toive pientaloista tai pientalomaisesta englantilaistyyppisestä rakentamisesta olisi otettava todesta. Asuinympäristöllä, jopa asutusuunnittelulla on omat heijastusvaikutuksensa laajemminkin yhteiskuntaan ja perheiden mahdollisuuksiin.

Pääkaupunkiseudulla on vaikea valinta edessään, ottaako se uuden lähiörakentamisen käyttöön viimeiset lähipuistonsa ja täyttää asukkaiden vihreät henkireiät muuttoliikkeen vaatimalla rakentamisella vai olisimmeko valmiita levittämään asutusta pientalomaisena laajemmalle alueelle ja olisimmeko valmiita myös sellaiseen aluepolitiikkaan, jolla kasvupainetta pääkaupunkiseudulla hillittäisiin ja hyödynnettäisiin jo rakennettua asunto- ja palvelurakennetta paremmin.

Arvoisa puhemies! Asuntopolitiikka kaavoituksineen ja kunnallistekniikan rakentamisineen on voimakkaasti poliittisen päätöksenteon ohjauksessa. Siksi on politiikan ja poliitikkojen vastuulla, ymmärrämmekö me kokonaisuuden vai saavatko perheet jatkossakin nöyrytyä telttavuoteilla asuen anomaan tontteja tai maksamaan kohtuuttomia hintoja asumisestaan.

Ministeri Siimes: Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä oleva keskustelualoite on siinä esitettyine tosiasiain varsin hyvä tausta sinänsä varsin tarpeelliselle asuntopoliittiselle keskustelulle. Asuntotilanne on kiistatta vaikeutunut ja asuntopoliittisten ongelmien ratkaiseminen vaatii mielestäni uudenlaisia otetta ja myös aivan uudenlaisia keinoja.

On totta, että suuren maassamuuton takia asuntotilanne on maan eri osissa tänään kovin erilainen. Voimakkaan väestönkasvun alueilla asunnoista on pulaa ja vuokrat ja asuntojen hinnat ovat nousseet. Samoin on käynyt myös rakennuskustannuksille. Asuntotilanne on kiistatta kaikkein vaikein pääkaupunkiseudulla. Muutotappioista kärsivillä alueilla asuntojen hinnat puolestaan usein laskevat ja asuntoja jää jopa pysyvästi tyhjilleen. Asuntopulasta kärsivien

paikkakuntien ongelmien ratkaiseminen edellyttää sitä, että asuntotuotantoa lisätään nykyisestään. Tarvitaan sekä yksityisellä että yhteisemmällä rahalla rakennettuja asuntoja.

Keskustelualoitteessa tuotiin varsin aiheellisesti esille se, että arava- ja korkotukilainoitukseen kohdennetut määrärahat ovat alentuneet. Tämä on totta, mutta mielestäni on tärkeää, että alentumisen linja ei saa jatkossa jatkua samanlaisena. Siksi hallitusohjelmassa todetaankin, että arava- ja korkotukilainoitusta tullaan lisäämään nykyisestä.

Mielestäni asuntotuotannon lisäämisen keskeisin kysymys ei kuitenkaan juuri nyt ole kysymys rahoituksen saatavuudesta. Kaikkein olennaisinta on turvata asuntorakentamisen tuotantodellytykset, etenkin kohtuuhintaisen tonttimaan tarjonta, sillä ilman sitä tuotanto ei rahoituksen lisääntymisestä huolimatta pääse käynnistymään. Pääkaupunkiseudulla on itse asiassa jo nyt erittäin suuria vaikeuksia saada tontteja arava- ja korkotukiasuntojen tuotantoon. Toisaalta rakennusliikkeille on tarjolla yllin kyllin muuta paremmat katteet tuottavaa rakentamista, joka sekin vaikeuttaa tuettua asuntotuotantoa.

Pääkaupunkiseudun väestönkasvu on asia, joka ennusteiden mukaan jatkuu suurena myös tulevaisuudessa. Siksi myös paineet asuntorakentamisen lisäämiseen tulevat jatkumaan. Kyseessä on itse asiassa sen kokoluokan asia, että sen hoitamisessa tarvitaan monia uusia otteita. Näistä uusista otteista keskeisin on mielestäni hallitusohjelmassakin mainittu yhteistyön lisääminen valtion ja pääkaupunkiseudun kuntien välillä. Tässä yhteistyössä ei pidä sopia ainoastaan seudulle suunnattavien asuntomäärärahojen tasosta, vaan samalla on sovittava myös tuotannon toteutusedellytysten turvaamisesta.

Pääkaupunkiseudun väestönkasvu on niin suurta, että myös kokonaisten uusien, olemassa olevaa raideliikennettä hyödyntävien asuntoalueiden avaaminen on mielestäni selvitetävä nopeasti ja perusteellisesti.

Hallitusohjelman mukaan valtion ja pääkaupunkiseudun kuntien kesken tullaan laatimaan yhteistoimintasopimus valtion tukemien ja rahoittamien investointien aikataulusta ja sisällöstä. Tässä sopimuksessa on tarkoitus olla mukana niin liikennettä ja asumista kuin maapolitiikkaakin koskevat ratkaisut. Asuntomarkkinoiden tilan ja toimivuuden kannalta mielestäni maapolitiikka ja sen ratkaiseminen on erittäin olennainen kysymys.

Kokonaan oma kysymyksensä asuntopoliitiikkaan liittyen on sitten se, voidaanko voimakasta maassamuuttoa, tuota yhtä asunto-ongelmien aiheuttajaa, hillitä asuntopoliittisin keinoin, ja jos voitaisiin, niin mitä se merkitsisi. Suomessa muutetaan pääosin työn ja opiskelun perässä. Asuntopoliitikalla ei juurikaan voida vaikuttaa työpaikkojen syntymiseen eikä työpaikkarakentamiseen, sillä niiden asioiden kohdalla on kysymys pääosin yritysten omista päätöksistä ja jossain määrin myös aluepoliittisista toimenpiteistä.

Tästä huolimatta voidaan kuitenkin perustellusti kysyä, ovatko työpaikka- ja asuntorakentaminen samalla viivalla kuntien päätöksenteossa. Löytyykö tonttimaata tänään helpommin ja rakennetaanko kunnallistekniikka nopeammin valmiiksi silloin, kun on kyse työpaikkarakentamisesta eikä esimerkiksi sosiaalisesta asuntotuotannosta? Korostuuko voimakkaan väestönkasvun kunnissa työpaikkojen saaminen liiaksi asunto-ongelmien poistamisen kustannuksella? Myös yritysten tulisi nykyistä useammin miettiä uusien työpaikkojen sijoittumista. Ei nimittäin ole välttämättä aina yrityksenkään etu sijoittua juuri kalliin rakentamisen ja kalliiden asuntojen paikkakunnille.

Kasvukeskusten asuntorakentamisen tietoinen vähentäminen maassamuuton hillitsemiseksi olisi sosiaalisesti epäoikeudenmukaista näiden alueiden nykyisiä asukkaita kohtaan. Tällä hetkellä useassa suuressa kaupungissa asutaan nimittäin muuta maata selkeästi ahtaammin. Asuntorakentamisen vähentäminen tilanteessa, jossa kaupunkien väestönkasvu tulee jatkumaan jo ilman muuttoliikettäkin, merkitsisi itse asiassa vain asuntotilanteen huononemista nykyisestäänkin.

Pahin pula kasvukeskuksissa on vuokra-asunnoista ja nimenomaan kohtuuhintaisista vuokra-asunnoista, kuten keskustelualoitteessakin todetaan. Vapaarahoitteisen vuokra-asuntotuotannon elpymisestä on olemassa joitakin sinänsä myönteisiä merkkejä. Rakennettavat vapaarahoitteiset vuokra-asunnot ovat kuitenkin pääosin parhailla paikoilla sijaitsevia kallisvuokraisia asuntoja, joissa tavallisilla perheillä ei juurikaan ole varaa asua. Siksi kasvukeskuksiin tarvitaan lisää nimenomaan arava- ja korkotukilainoitettuja vuokra-asuntoja, joissa vuokratasokin voi säilyä kohtuullisena.

Samaan aikaan kun osassa maata on yhä paheneva pula asunnoista, noin 70 suomalaista kuntaa ilmoittaa, että niiden merkittävin asunto-

poliittinen ongelma ovat tyhjästä tai tyhjenemisuhan alla olevat aravavuokralat. Tyhjien aravavuokra-asuntojen ongelmaa ei siksi ole syytä vähätellä, vaikka vähintään kaksi kuukautta tyhjiään olleiden aravavuokra-asuntojen määrä on vain alle yhden prosentin koko arava-asuntokannasta. Ongelma on kuitenkin yksittäisissä kunnissa niin suuri, että siitä aiheutuu merkittäviä taloudellisia huolia vuokralajien omistajille. Lisäksi väestöennusteet ovat sellaisia, että asuntojen kysyntä tulee edelleen useilla seuduilla vähenemään. Siksi onkin korkea aika selvittää, kuinka väestötappiokuntien nykyisiä ja tulevia asunto-ongelmia voidaan ratkaista.

Yksi asuntopoliitikan uusi linjaus onkin ottaa aikaisempaa voimakkaammin huomioon erilaisten seutujen erilaiset ongelmat ja niiden vaatimat keskenään erilaiset asuntopoliittiset toimet. On kuitenkin syytä muistaa, että väestöltään vähenevien seutujen asunto-ongelmat liittyvät läheisesti seutujen muihin ongelmiin. Kyse on suurelta osin seutujen elinvoimaisuuden ylläpitämisestä, jossa korostuvat muun muassa työllisyys tukevan elinkeinotoiminnan kehittäminen sekä riittävän palvelurakenteen ylläpitäminen.

Arvoisa puhemies! Keskustelualoitteessa tuodaan lisäksi esille huoli rakentamisen laadusta ja asumisen viihtyisyydestä. Näihinkin aloitteen ajatuksiin on helppo yhtyä. Ei ole todella mitään syytä toteuttaa kaavamaisista lähiöiden kerrostalotuotantoa. Toisaalta kysymyksessä annetaan liian synkkä kuva nykyisestä asuntorakentamisesta. Onhan kerrostalorakentaminenkin tällä hetkellä paljon monimuotoisempaa kuin se oli 70-luvun lähiörakentamisen aikana. Tästä ovat hyvinä esimerkkeinä vaikkapa monet eri puolilla Suomea rakennetut arava- ja korkotukiasunnot.

Rakentamisen laatu on myös asia, josta on koko ajan pidettävä huolta. Emme saa enää ajautua siihen, että asuntojen määrällisen tarpeen tyydyttämisessä painotetaan määrää laadun kustannuksella. Päinvastoin, nyt on entistä enemmän korostettava kestävä kehityksen periaatteet toteuttavaa rakentamista sekä kiinteistöjen elinkaaritaloutta. Meillä ei ole varaa rakentaa huonoa laatua, sillä monesti käy niin, että satasten säästöllä saadaan aikaan tuhansien markkojen lisämenot tulevaisuudessa.

Rakentamisen laatu ja moni-ilmeisyys, samoin kuin asumisen viihtyisyysskin, syntyvät viime kädessä käytännön toiminnasta eli suunnittelijoiden ja rakentajien ammattitaidosta. Hallinnon tehtävänä on olla kasaamatta esteitä laadun parantamisen tielle ja edistää uusien ideoiden

syntymistä ja tukea niiden käytännön toteuttamista. Mielestäni hallitusohjelma antaa tässäkin varsin hyvät eväät tulevalle toiminnalle.

Ed. Kuoppa: Arvoisa puhemies! Tilastokeskuksen kulutustutkimukset kertovat, että lamavuosinakin kotitalouksien asumiskustannukset nousivat selvästi, vaikka käytettävissä olevat tulot laskivat tai pysyivät paikallaan.

Asumismenojen keskimääräinen osuus kotitalouksien kulutusmenoista oli 22 prosenttia vuonna 1990, mutta jo lähes 28 prosenttia vuonna 1996. Etenkin vuokrien nousu on ollut tuntuvaa. Vuodesta 1990 vuoteen 1998 vuokrat nousivat 45 prosenttia. Samana aikana kuluttajaintojen yleinen nousu oli noin 15 prosenttia. Reaalivuokrat kohosivat siten noin 26 prosenttia kahdeksan vuoden aikana. Vuokrasäännöstelyn purkamisella on tässä selvästi oma osuutensa. Myös eräät muut valtiovallan toimet, kuten kiinteistövero ja arvonnlisävero, ovat nostaneet asumiskustannuksia. Aikaisemmin asuntopoliittisissa ohjelmissa asetettiin tavoitteeksi, että asumiskustannuksen osuus olisi kotitalouksien kulutusmenoista noin 20 prosenttia. Tästä tavoitteesta on etäännytty.

Selvää on, että asumiskustannusten nousu raskittaa erityisesti pienituloisia. Vuoden 1996 kulutustutkimus kertoi, että työttömien perheissä asumiskustannusten osuus menoista oli 32 prosenttia. Muistettakoon, että myös 90-luvulla asumistukea useamman kerran on leikattu kuin parannettu. Asumiskustannusten niin sanottu omavastuu merkitsee sitä, että myös toimeentulotuella asumismenoja korvataan aikaisempaa vähemmän.

Asumiskustannusten nousu olisi pysäytettävä. Asukas- ja vuokralaisjärjestöt ovat arvostelleet vuokrasäännöstelyn purkamista ja vaatineet valtiovaltaa puuttumaan ylisuuriin vuokriin ja vuokrankorotuksiin.

Valtion lainoittamaa asuntotuotantoa on viime vuosina supistettu. Tämä suunta olisi käännettävä. Ilman riittävän laajaa sosiaalista asuntotuotantoa asumiskustannusten nousua ei pystytä hillitsemään.

Vanha sanonta "Oma asunto kullaa kallis, mutta vuokra-asuminen kultaakin kalliimpaa" pitää paikkansa.

Ed. Uotila: Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että hallitusohjelmassa luvataan arava- ja korkotukilainoituksen lisäämistä. Kysymys ei ole kuitenkaan pelkästään rahasta. Pääkaupun-

kiseudulla ongelmia ovat seudullisen yhteistyön puute ja yksityisessä omistuksessa olevat rakennusmaat. Niitä pihdataan arvonnousua odotellessa, ja kunnat jäävät ilman kohtuuhintaisia tontteja.

Onkin annettava täysi tuki Helsingin seudun asuntopolitiikan selvityshenkilön Ulla-Maija Laihon ehdotukselle seudullisesta yhteistyöstä. Jos yhteistä asuntopolitiikkaa toteuttava kunta-yhtymä toimii Itävallassa Wienin alueella, niin miksei se voisi toimia myös Helsingin seudulla?

Kuntien kärsimää tonttipulaa voidaan tarvittaessa helpottaa niin porkkanoilla kuin kepeilläkin. Yksi porkkana olisi määräaikainen, koko maata koskeva laki, jolla vapautettaisiin myyjä luovutusvoittoverosta silloin, kun tontti myydään kunnalle asuntotuotantoon. Keppejä voisivat puolestaan olla vuonna 90 pääkaupunkiseudulla kokeillun rakennusmaamaksun käyttöön-otto ja kiinteistöveron korottaminen niille rakentamattomille kaavoitetuille tonteille, joilla on kunnallistekniikkaa. Toivottavasti kuitenkin seudullisella yhteistyöllä ja porkkanoilla päästään erityisesti pääkaupunkiseutua vaivaavan asuntopulan ratkaisuun ilman, että joudutaan turvautumaan edellä mainittujen keppien käyttöön.

Rouva puhemies! Hallitus lupaa ohjelmassaan edistää puurakentamista. Tämä on oikein. Vaikka puurakentamisessa on tapahtunut paljon, silti olemme vielä valovuosien päässä esimerkiksi Pohjois-Amerikan länsirannikon tilanteesta. Siellä USA:n puolella rakennetaan 60 ja Kanadan puolella 90 prosenttia asuintaloista puusta. Meilläkin eivät ongelmana enää ole niinkään rakennusmääräykset eivätkä kustannukset, vaan puurakentamista kohtaan tunnetut ennakkoluulot. Niistä on päästävä eroon, ja vihreän kullan maana meidän on päättäväisesti pyrittävä maailman kärkeen puurakentamisessa.

Ed. Aittomäki: Rouva puhemies! Sosiaalisella asuntotuotannolla on ollut viime vuosikymmenien aikana merkittävä vaikutus suomalaisen asumiseen. Sillä on ollut merkitystä sikäli, että se on lisännyt tarjontaa ja pyrkinyt pitämään myös asumiskustannukset kohtuullisina. Sosiaalisen asuntotuotannon tarkoitus on rakentaa kohtuullista tasoa kohtuullisin hinnoin.

Tätä asiaa vastaan soti kuitenkin se, että näinä viime vuosikymmeninä sosiaalisessa asuntotoiminnassa on ollut tietynlaisia välistävetäjiä, tietynlaisia asuntopoliittisia sutenöörejä, jos näin voidaan sanoa, ja ne ovat näitä yleishyödy-

lisiä rakennuttajayhdistyksiä, joiden tarkoituksena on ylipäänsä kerätä poliittista rahaa puolueille sekä hyödyttää tietysti tällaiseen toimintaan liittyviä osakeyhtiön ja rakennuttajayhdistyksen toimintahenkilöitä.

Tällaiset ylimääräiset rakennuttajakustannukset usein nostavat rakennusten ja asuntojen hintoja merkittävästi, ja kun pyritään näitä taloja, esimerkiksi vuokrataloja, ylläpitämään kohtuullisilla vuokrakustannuksilla, eräänä päivänä käy sillä tavalla, että kun talossa on vuorossa vuosiremontti tai peruskorjaus, joka on välttämätön, varoja tällaisen suorittamiseen ei enää olekaan, ja niin talo sitten jää johonkin Nivalan pellole homehtuneena mahdollisesti paikallisen kunnan omistukseen.

Tällaiset asuntopoliittiset välistävetäjät, yleishyödylliset rakennuttajayhdistykset, toisin sanoen, jotka ovat puoluehyödyllisiä ja yksityishyödyllisiä yhdistyksiä eivätkä yleishyödyllisiä yhdistyksiä, pitäisi kiireesti saada pois sosiaalisen rakennustoiminnan rakennuttajatoiminnasta, koska niillä ei ole mitään merkitystä siellä. Saman rakennuttajatoiminnan voi toteuttaa niin rakennusliike kuin mahdollisesti valtion puolesta toteutettava muu toiminta.

Toivoisin, että ministeri Siimes jossakin vaiheessa kiinnittäisi tähän asiaan huomiota, joka hiljattain tuli hyvin voimakkaasti esille Yleisradion MOT-ohjelmassa kovin karmaisevalla tavalla.

Ed. Markkula merkitään läsnä olevaksi.

Ed. M. Pietikäinen: Fru talman! Bostadspolitikens centrala målsättning skall vara att befrämja en utveckling av boendet som ökar den sociala jämlikheten samtidigt som den är ekologiskt hållbar. Målet är att skapa en fungerande bostadsmarknad, där det finns varierande typer av bostäder så att alla kan komma upp till en skälig boendenivå till skäliga kostnader. För det här behöver vi ett långsiktigt och konsekvent bostadspolitikiskt beslutsfattande. Förutsättningsarna för produktionen av fritt finansierade bostäder är i dag utmärkt med stor efterfrågan på bostäder och goda möjligheter till finansiering med förmånliga villkor. Detta syns främst i marknaden på ägarbostäder. Det är mycket välkommet att dagens bostadsproduktion skall kompletteras med ett system för fritt finansierat bostadsrättsboende. Tyvärr har vi däremot inte

fått ett nämnvärt uppsving i utbudet av fritt finansierade hyresbostäder.

Uusista vuokra- ja asumisoikeusasunnoista on tällä hetkellä huutava pula. Valtion tukemien vuokra- ja asumisoikeusasuntojen tuotanto on turvattava takaamalla Valtion asuntorahaston toiminta myös tulevaisuudessa.

Vanhojen aravalainojen arvopaperistaminen on joustava ja edullinen rahoitusjärjestelmä, joka ei lisää valtion velkaa. Jotta rahoitus voidaan turvata pitkällä tähtäimellä, on kuitenkin oltava valmis korvaamaan vanhat obligaatiolainat pääosin uusilla niiden erääntyessä. Aravajärjestelmän asettaminen korkotuen edelle on oikein, koska se on asuntopoliittisesti tehokkaampaa. Samanaikaisesti korkotukijärjestelmämme on kehitettävä, mutta ei niin, että korkotuen tulorajat vahvistetaan aravatasolle. Korkotuki ei silloin enää täydentäisi nykyiseen tapaan aravajärjestelmää.

Fru talman! Det är viktigt att ny produktion riktas till tillväxtcentra, medan stödet för ombyggnad främst bör riktas till övriga områden. Vi skall skapa och upprätthålla boendemiljöer som är socialt och invånarmässigt mångsidiga, bland annat genom att stöda reparationer som ökar trivselen och tillgängligheten. Det sistnämnda inbegriper frågan om att bygga hissar i hus med minst tre våningar med tanke på handikappade och en befolkning, som blir allt mera ålderstigen.

Ed. S m e d s : Arvoisa puhemies! Edellisen vaalikauden viimeisinä vuosina hallituspuolueet päättivät varoituksista huolimatta lähes puolittaa sosiaalisen asuntotuotannon. Vasemmistopuolueetkin uskoivat yllättävän yksipuolisesti koviin markkinavoimiin. Tulokset ovat nyt nähtävissä esimerkiksi lapsiperheiden asunto- ja vuokrahintojen voimakkaana kasvuna sekä pidentyneinä vuokra-asuntojonoina.

Hallitusohjelma tunnustaa tehdyn virheen, kun siinä luvataan lisätä arava- ja korkotukilainoitusta. Muutoksen tulee mielestäni näkyä selkeästi jo ensi vuoden budjetissa, sillä vapaarahoitteinen asuntotuotanto ei koskaan tule kattamaan kaikkien kansalaisryhmien tarpeita. Kristillisen liiton mielestä noudatettavan asuntopoliittikan on varjeltava vähempiosaisten kansalaisten mahdollisuuksia hyvään asumiseen.

Uustuotannon voimavaroja aiotaan kohdentaa erityisesti pääkaupunkiseudulle. Hyvä näin. Samalla tulisi kuitenkin voimakkaasti kehittää

joukkoliikennettä niin, että asuminen pääkaupunkiseudun ulkopuolella tulisi useammalle mahdolliseksi. Junaliikenteeseen on siksi panostettava. Nopeita junayhteyksiä, pendolinoja, tarvitaan.

Hallitus on lupailut lakia vapaarahoitteisesta asumisoikeusasuntojärjestelmästä. Tämä on kannatettava hanke. Sen sijaan kiirettä ei tulisi pitää hallitusohjelman aikeilla kiristää asuntovelallisten verotusta poistamalla ylimääräinen korkovähennys. Jos asuntolainojen korkojen verovähennysoikeuden leikkaus kuitenkin toteutetaan, tulisi hallituksen huolehtia edes siitä, että näin saatavat verotulot kohdennetaan uutta sosiaalista asuntotuotantoa elvyttävästi eikä hyväosaisten verohelpotuksiin, kuten pelko on.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Kansalaiset saavat hallitusmuodon mukaan valita vapaasti asuinpaikkansa, ja näyttää siltä, että kerran vuosikymmenessä esiintyy tämmöistä kohtuullista muuttolevottomuutta ja kerran neljässäkymmenessä vuodessa oikein merkittävää muuttoilmiötä. Syyt ovat elinkeinopoliittisia ja milloin mitkin.

Tällä kertaa tämä ilmiö koskettaa erityisesti viittä kasvukeskusta, joissa näyttää tilanne olevan sellainen, että täydennysrakentaminen ei enää asioita ratkaise, vaan tarvitaan aivan uusien kaupunkialueitten, asuma-alueitten rakentamista. Tämä on tietysti ongelma, mutta se on mielestäni myöskin ehdottomasti mahdollisuus. Nyt olisi Suomella ainoalaatuinen tilaisuus kehittää ekologisesti toimivia, niin kuin ministeri Siimes puheenvuorossaan totesi, kestävästä kehityksen mukaisia yhteisöjä, joissa kokeillaan, että liikenne toimii, kierrätys toimii, kaikki tämän laatuiset infra-asiat ovat kunnossa. Ne voisivat olla jopa niin hyviä kokeiluja, että niitä voitaisiin myydä ratkaisuin myös ulkomaille, että samalla, kun on kurjuutta, on ehkä mahdollisuuksiakin. Nykyisellään on vielä asianlaita niin, että rahan korko on niin alhainen, että tähän luulisi olevan erityiset mahdollisuudet myös raakamaan hankinnan suhteen.

Ed. Kattainen: Arvoisa rouva puhemies! Ed. Vanhasen keskustelualoitteen johdannoissa on kuvattu mielestäni erinomaisen hyvin asuntopolitiikan keskeisimpiä lähiajan haasteita. Kysymyksen on ensisijaisesti yhteiskunnallisen kehityksen aiheuttamista haasteista, joiden vaikutukset kohdistuvat muun muassa asuntopolitiikkaan. Kansainvälinen kehitys, johon meidän

suomalaisienkin on sopeuduttava, on asettanut yhteiskunnalliset rakenteet kovan muutospaineen alle.

On hyvä huomata, että asuntopolitiikan ongelmista puhuttaessa itse asuntopolitiikka ei ole ongelmien syy, vaan syy ongelmiin on lisääntynyt muuttoliike, niin kuin tässä salissa on aikaisemminkin moneen kertaan jo mainittu. Siksi meidän onkin pureuduttava ensi sijassa pitkäjänteiseen alueiden kehittämistyöhön. Nykypäivän ihmiset eivät muuta ensi sijassa asunnon vuoksi, vaan haasteellisen työn perässä. Toisaalta yksipuolinen asuntokanta tietyllä alueella voi myös estää muuttoa. Valitettavasti tämä ongelma näyttäytyy etenkin silloin, kun joku haluaisi muuttaa takaisin näille muuttotappioalueille.

Ratkaistaessa aluekehityksen vinoutumia ja siten myös asumiseen liittyviä ongelmia asuntopolitiikka voi olla yksi niistä välineistä, jolla epäkohtien syitä pyritään eliminoimaan. Oleellista on, että asuntopolitiikassa jatketaan linjaa, jonka mukaan eri puolille Suomea rakennetaan eri muotoisia asumisvaihtoehtoja. Mikäli muuttotappiollisilta alueilta ei ole jatkossa saatavilla kuin vain tietyn sorttisia asuntoja, esimerkiksi omistusasuntoja, voi tästä muodostua takaisinmuuton este koulutetuille nuorille paluumuuttajille, joiden pula on yksi keskeisimmistä ongelmista näillä alueilla.

Rouva puhemies! Ehkä suurin ongelma kasvukeskuksissa on nuorten perheiden ja opiskelijoiden asema. Kohonnut hintataso omistusasunnoissa ja vuokramarkkinoilla asettaa kyseenalaiseksi koko yhteiskunnan hyvinvoinnin perusteet, varsinkin kun nuorten perheiden arki koostuu pätkittäisistä työsuhteista, jos niistäkään.

Ed. Hellberg: Arvoisa rouva puhemies! Rakennuskustannusten tasolla on suuri merkitys siinä, miten asuntoja rakennetaan Suomessa. Meidän on hyvin tarkkaan otettava huomioon, mitkä rakennuskustannukset ovat ja mitkä toiminnot siihen vaikuttavat. Myös se, että rakennetaan kalliilla, vaikuttaa erittäin paljon vuokrien tasoon. Toisaalta on erittäin tärkeää, että valtion tukemaa asuntotuotantoa kehitetään edelleen. Siksi on hyvä, että hallitusohjelmassa luvataan lisätä valtion tukemaa asuntotuotantoa.

Vanhuksille, vammaisille, opiskelijoille ja köyhimmälle väestöosalle tarvittavia asuntoja ei synny pelkästään markkinavoimien ehdoilla. Toisaalta on otettava huomioon, että arava on mielestäni tehokkaampi ja parempi järjestelmä

kuin korkotukijärjestelmä. Siitä on meillä erittäin hyvät kokemukset. Toisaalta tarvitaan myös erittäin aktiivista maapolitiikkaa kuntien taholta. Kaavoitus, kunnallistekniikka ja sitä kautta syntyvä tonttimaa ovat erittäin tarpeellisia varsinkin pääkaupunkiseudulla ja myös sen ulkopuolella.

Etelä-Suomessa pääkaupunkiseudun ulkopuolella on myös erittäin voimakkaasti muuttovoittoisia kuntia, jotka tarvitsevat ehdottomasti valtion tukemaa asuntotuotantoa, jotta voidaan hoitaa ne ongelmat, joita sinnekin on syntymässä ja syntynyt. Lähiöiden kehittämiseen tarvitaan myös entistä enemmän tukea ja varoja nimenomaan peruskorjaukseen, jotta nämä alueet voidaan saada sellaiselle tasolle, että ihmiset siellä viihtyvät. Se vaikuttaa myös monenlaisen sosiaaliseen toimintaan tällä alueella.

Ed. Markkula - Kivisilta: Arvoisa puhemies! On ilmeistä ja vähintäänkin toivottavaa, että käynnissä oleva muuttoliike on tässä suuruusluokassa maamme viimeinen. Vaikka tänään ei ole tarkoitus ryhtyä pohtimaan muuttoliikkeen syitä, on kuitenkin hyvä pitää mielessä, että samalla kun hyvällä asuntopolitiikalla voidaan ehkäistä monia ongelmia muuttovoittoalueilla, asuntopolitiikalla ei sinänsä voida vaikuttaa itse muuttoliikkeeseen, sillä tuskin kukaan muuttaa esimerkiksi Peräseinäjoelta Helsinkiin siksi, että täältä muka saisi helpommin tai edullisemmin asunnon. Syyt muuttopäätökseen ovat jossain muualla.

Asuntopolitiikan lähiajan haasteista suurin onkin mielestäni juuri se, kuinka kykenemme tarjoamaan kohtuuhintaisen asunnon kaikille niille kymmenilletuhansille ihmisille, jotka ovat aikeissa muuttaa kasvukeskuksiin. Hallitusohjelmassa on todettu, että pitkällä aikavälillä asuntojen kysynnän ja tarpeen pitää kohdata toisensa. Tästä tavoitteesta on helppo olla yksimielisiä, mutta keinojen kohdalla tulee varmasti vähintäänkin painotuseroja.

On selvää, että tarvitsemme nykyistä enemmän valtion tukemaa asuntotuotantoa, sekä arava- että korkotuettuja asuntoja. Mutta yhtä selvää on, että vapaarahoitteinen asuntotuotanto on saatava nykyistä voimallisemmin liikkeelle. Asuntojen tarjonnassa monipuolisuus on valttia, eikä koko asuntokysyntää voi eikä ole viisastakaan hoitaa pelkästään valtion rahoittamana.

Paljon on puhuttu siitä, että omistusasumisen osuus maassamme on liian korkea. Korkea se

toki onkin, mutta on hyvä muistaa, että vaikka vuokra-asuminen houkuttelee yhä useammin etenkin nuoria ja esimerkiksi työvoiman liikkuvuuden kannalta toimivat vuokra-asuntomarkkinat myös ja etenkin vapaarahoitteisella puolella ovat hyvin tärkeitä, kovin moni edelleenkin haaveilee ihan oikeasti omasta kodista, joka kaikkeen lisäksi pitkällä aikavälillä tulee kaikkein edullisimmaksi.

Kuluneiden vuosikymmenten asuntopolitiikan ongelmana on ollut lyhytjänteisyys ja liiallinen suhdanne- ja aluepolitiikan välineeksi valjastaminen. Asuntopolitiikan tulee olla pitkäjänteistä ja puhtaasti asuntojen kysynnästä lähtevää toimintaa. Arava- ja korkotuettujen sekä vapaarahoitteisten omistusasuntojen lisäksi ja rinnalle tarvitaan toimivat asumisoikeusasuntomarkkinat myös vapaarahoitteisella mallilla toteutettuna sekä kaikkia niitä erilaisia hallintamuodolla toteutettuja asuntoja, joita on ideoitu vuokra- ja omistusasuntojen välimuodoiksi.

Ihmisillä on erilaisia toiveita ja tarpeita asumismuotojensa suhteen, jotka myös vaihtuvat eri elämäntilanteiden mukaan. Siksi kysynnän ja tarjonnan todellinen kohtaaminen edellyttää paitsi riittävää määrää, myös riittävää monipuolisuutta asumistuotannossa.

Ed. Rahn: Arvoisa puhemies! Alueiden välisistä muuttajista yli puolet on 15–29-vuotiaita. Erityisesti pääkaupunkiseudulla työllistymismahdollisuudet ovat hyvät, ja työn perässä nuori ja koulutettu väestö luonnollisesti muuttaa. Koska asuntojen kysyntä on ollut suurempaa kuin tarjonta, hinnat ja vuokrat ovat nousseet. Tilanne on vaikeuttanut paitsi kasvukeskuksiin muuttavien, myös siellä jo asuvien mahdollisuuksia parantaa asumistasoaan. Niinpä erityisen ahtaasti asutaan pääkaupunkiseudun lapsiperheissä. Vuokralla asuvien asumismenojen osuus käytettävissä olevista tuloista on kasvanut, erityisesti yksinhuoltajilla ja alle 30-vuotiailla asumismenojen osuus tuloista on noussut jo yli 30 prosentin. Lisäksi epävarmuus työmarkkinoilla aiheuttaa sen, ettei asuntolainaa ja omistusasuntoa uskalleta hankkia.

Asuntopolitiikalla on vastattava asuntojen kysyntään. Asuntopolitiikalla ei ratkaista muuttoliikettä. Muuttoliikkeen vastustaminen jättämällä asunnot rakentamatta rankaisisi muun muassa nuoria lapsiperheitä kohtuuttomasti. Pääkaupunkiseudun kohdalla väestönkasvusta on lisäksi 40 prosenttia syntyvyyden enemmyydestä johtuvaa eli pääkaupunkiseudulla jo asu-

vista ja itsenäistyivistä nuorista aiheutuvaa kasvua.

Myös asunnottomuus on keskittynyt pääkaupunkiseudulle, eli tarvitaan nimenomaan arava-tuotantoa lisää, eikä se edes rasita valtion budjet-tia. Se ei kuitenkaan yksin riitä. Pääkaupunki-seudun ja sen kehyskuntien on tiivistettävä yh-teistyötään. Tarvitaan kuntien ja valtion välistä yhteistyösopimusta, jotta kaavoitus, liikenne, maanhankinta ja asuntorakentaminen saataisiin tehostumaan. On kannatettava ajatus, että kun-nat perustaisivat kuntayhtymän tai vaikkapa osakeyhtiön hankkimaan maata ja rakentamaan asuntoja. Maanhankintaa olisi tehostettava no-peasti, jotta maakeinottelu estettäisiin.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa rouva puhemies! Aivan oikein valtion tukemaa ja rahoittamaa asuntotuotantoa lisätään hallitusohjelman mu-kaan tämänvuotisesta. Tämän puolesta toki eduskunta on monta kannanottoa antanut, muun muassa ympäristövaliokunta edellisellä vaalikaudella varsin monessa ponnessaan. Kui-tenkaan tuo tarve ei kohdistu ainoastaan pää-kaupunkiseudulle tai kasvukeskuksiin. Aivan kuten hallitusohjelmassakin todetaan, se pitäisi kohdentaa myös muille tarvealueille, kuten esi-merkiksi kaakkoiseen Suomeen. Totean, että varsin monilla alueilla on 20 prosentin työttö-myys arkipäiväluku, tällä hetkellä muun muassa mainitulla alueella kaakkoisessa Suomessa.

Arvoisa puhemies! Valtion tukeman rakenta-misen lisääminen ja myös toinen hyvin tärkeä asia, työttömyysalueiden pääsy mukaan Euroo-pan unionin kakkostukialueisiin, mahdollistaa noiden alueiden kehittämistä.

Haluaisin todeta myös lopuksi, arvoisa puhe-mies, että varsin monia niistä asioista, joita nyt hallitusohjelmassa on tuotu esille ja joita ministe-ri Siimes puheenvuorossaan käsitteli, kuten rakentamisen laatu, homeongelmien poistaminen laatua parantamalla, puurakentaminen, joka täällä on tullut esille ja vuoden 2000 budjetin lisääminen tämän vuoden tasosta ovat sellaisia asioita, joita eduskunnassa odotamme toteutet-taviksi. Odotamme hallitukselta esityksiä näiden hyvien ajatusten toteutumiseksi.

Ed. P u h j o : Arvoisa puhemies! Ed. Vanha-sen aloitteesta järjestetty ajankohtaiskeskustelu asuntopolitiikan haasteista on erittäin tervet-ut. Aloitteessa esitetään perusteltu huoli muut-toliikkeen ja valtion tukeman asuntotuotannon rajun vähenemisen seurauksista. Vuokrien ja

asuntojen hinnat ovat nousseet viime vuosina nopeasti. Vilkastunut asuntokauppa on vähentä-nyt asuntojen tarjontaa niin, että vuoden 1998 lopulla vuokra-asunto- ja asumisoikeusasunto-jonoissa oli 150 000 hakijaa. Kuitenkin valtion tukemien uusien asuntojen tuotanto on putoa-massa kahden vuoden takaisesta 20 000 asunnos-ta 10 000 asuntoon.

Koska muuttoliikettä on aina, on sen seurauk-sia pohdittava myös aina aluepolitiikkaa harjoi-tettaessa. Nykyinen kasvukeskusmyönteinen po-litiikka pahentaa edellä mainittuja ongelmia. Siksi politiikan linjassa on selvä tarkistamisen paikka. Muuttotappioalueiden tyhjiilleen jäävän asutokannan sivusta seuraaminen on vastuu-tonta. Samoin muidenkin ongelmien aktiivinen siirtäminen kasvukeskusten vaikeasti ratkaista-viksi ongelmiksi on vastuutonta politiikkaa.

Uutta linjaa olisi mahdollista kokeilla pian päätettävässä Suomen tavoite 2 -tukialuejaotuk-sessa. Mikäli Kaakkois-Satakunta muuttotap-pioalueena otettaisiin tukialueeksi lukuisia, mel-keinpä automaattisia kehitysmoottoreita omaa-van Oulun seudun sijasta muiden etujen lisäksi, ei tällöin voida unohtaa myöskään pienten lasten kehitykselleen tarvitsemaa lähiomaisten turval-lista tukea omalla kotiseudullaan.

Ed. W a l l i n : Arvoisa rouva puhemies! Val-tiovallan keskeinen rooli on ohjata aravakorko-tukilainoitusta. Määrärahojen suuruudella ja alueellisella ohjaamisella pystytään vaikutta-maan merkittävästi eri alueiden kehitykseen.

Esimerkkinä valtiovallan asuntopolitiittisten ratkaisujen vaikutuksista maakuntakeskuksissa voin mainita Seinäjoen alueen, koska se on kui-tenkin kasvava alue; onneksi kaikki eivät muuta pääkaupunkiseudulle. Seinäjoki on alueellinen kasvukeskus, jonka väestö kasvaa vuosittain noin 300 hengellä eli kasvuprosentti on lähempä-nä 1:tä. Näin suurta prosentuaalista kasvua on vain suurimmissa kasvukeskuksissa. Kuitenkin valtiovalta on viime vuosina ohjannut asunto-tuotantomäärärahoja pääasiassa vain viidelle suurimmalle kasvukeskukselle, jolloin maakun-nalliset kasvukeskukset ovat jääneet todella pie-niin määrärahoihin. Kun asuntotuotantomäärä-rahoja on samaan aikaan leikattu jyrkästi koko-naisuudessaan, on maakunnallisten kasvukes-kusten asema heikentynyt todella paljon. Määrä-rahojen niukkuus on johtanut toisaalta kasvaviin vuokra-asuntojonoihin, jolloin kysyntä luonnol-lisesti suuntautuu myös vapaiden markkinoiden vuokra-asuntoihin, joiden vuokrataso pyrkii sen

vuoksi kohoamaan. Monissa perheissä kohonneet vuokrat vievät suhteettoman suuren osan käytettävissä olevista tuloista.

Rouva puhemies! Toisaalta määrärahojen niukkuus on johtanut siihen, että ikääntyneiden vuokratalojen korjaustoimintaa ei ole pystytty jatkamaan suunnitelmien mukaisesti.

Ylipäättäänkin kuntatason asuntotoimen kannalta olisi toivottavaa, että valtiovalta voisi asuntopoliittisissa ratkaisuissaan noudattaa entistä suurempaa pitkäjänteisyyttä. Nopeasti muuttuvat tukijärjestelmät aiheuttavat paljon harmia. Toki järjestelmiä on sinänsä kehitettävä vastamaan yhteiskunnan muuttuvia vaatimuksia.

Ed. Isohookana - Asunmaa: Puhemies! Asuntopolitiikka on sellainen yhteiskuntapolitiikan sektori, jota voidaan ennakolta lainsäädännöllä ohjata hyvinkin tarkkaan. Mutta kuten on jo todettukin, asuntopolitiikka on tällä vuosikymmenellä ollut varsin poukkoilevaa. Vai mitä muuta voidaan sanoa esimerkiksi siitä, että rakennetaan ensin asuinalue huonosti puhdistetun kaatopaikan päälle ja sitten parikymmentä vuotta myöhemmin huomataan terveystriskit ja puretaan kaikki suurin kustannuksin, kuten nyt on tapahtunut. Yhtä lailla esimerkiksi kelpaavat monet muutkin yhteiskuntasuunnittelun kömähdykset.

Kuten on todettu, muuttoliike aiheuttaa nykyisin asuntopolitiikan ongelmia, mutta on nostettava tässä keskustelussa myös esille nuorten asuntotilanne, joka on pysyvästi vaikea. Alkaneen kesän ehdittyä elokuuhun on edessämme jälleen se ongelma, mistä tuhannet ja taas tuhannet opiskelunsa aloittavat nuoret löytävät opiskelupaikkakunniltansa asunnon. Pieniä asuntoja on koko ajan tarjolla liian vähän ja ne ovat hyvin kalliita, eivätkä nuoret ole kovin kilpailukykyisiä kovilla vuokra-asuntomarkkinoilla. Niinpä mielestäni valtion asuntorakentamisen tuki tulisi kohdistaa erityisesti nuorille nykyisin sangen yleisen tukemisen sijasta. Tällä saataisiin varsin merkittäviä positiivisia tuloksia aikaiseksi.

Opiskelija-asuntoja on rakennettu kaikilla suurilla opiskelupaikkakunnilla viime vuosina aivan liian vähän suhteessa jatkuvasti kasvaviin opiskelijamääriin. Jotta noin puolet vuokra-asuntoa tarvitsevista opiskelijoista voisi asua opiskelija-asunnoissa, pitäisi rakentaa 3 000 asutopaikkaa vuodessa, ja tänä vuonna hallitus aikoo rakentaa noin 1 500. Sen lisäksi pitäisi vielä perusparantaa, koska ei ole järkevää, että rakennettua asutokantaa ei huolleta.

Puhemies! Mielestäni hallituksen olisi saatava asuntopolitiikka kaikin tavoin nopeasti vakaalle ja jäntevälle perustalle. Pienet kikkailut eivät riitä, sen kokemus osoittaa.

Ed. Andersson: Arvoisa rouva puhemies! Valitettavasti liikenneministeri Olli-Pekka Heinonen ehti juuri ovesta ulos, kun minun piti sanoa, että olen iloinen nähdessäni, että liikenneministeri ja asuntoasioista vastaava ministeri istuvat vierekkäin ja pohtivat asioita yhdessä.

Itse uskon, että se on oikeastaan ainoa realistinen tapa hoitaa kasvukeskusten ongelma tällä hetkellä. Meillä ei ole millään tavalla mahdollista rakentaa uusia koko asutokantaamme Suomessa, vaan järkevin tapa on järjestää niin, että voi asua vähän kauempanakin, mutta pääsee kätevästi lähijunaliikenteen avustuksella Helsinkiin tai Turkuun tai Tampereelle tai johonkin muuhun kasvukeskukseen. (Ed. Rajamäki: Tuettaan joukkoliikennettä!) — Kyllä.

Itse asun idyllisesti Turussa, joka on juuri oikean kokoinen kaupunki ja pääsen helposti junalla tänne töihin. Mutta jos olisin vaikkapa uusikaupunkilainen tai paimiolainen, niin sieltä on paljon lyhyempi matka Turkuun kuin on Turusta tänne, mutta paljon hankalampaa liikkuu. Tämä johtuu liikennepoliitikastamme: aika kätevästi pääsee kasvukeskuksesta toiseen junalla, mutta välimaatossa asuvat ovat hieman ahtaassa tilanteessa.

Pääkaupunkiseutu on siinä mielessä paremmassa tilanteessa, että lähialue liikenne raiteilla toimii suhteellisen hyvin, mutta se loppuu Keravan paikkeille. Sieltä eteenpäin Riihimäelläkin voi asua ja käydä vaikkapa töissä Helsingissä aivan varmasti ja kätevästi, mutta lähialueiden raideliikenne ja kaavoitus, niin kuin ministeri Siimes otti myös esiin, on erittäin tärkeä tapa käydä ongelmaan nopeasti kiinni.

Lopuksi vielä, kun ed. Pulliainen sanoi, että pitää suunnitella, niin ekologinen suunnittelu on erittäin tärkeää. Toivon vain — jos tässä menään paniikkiin, niin Helsinki kasvaa losangelesmaiseksi jättäiläiseksi — että otetaan mieluummin mallia USA:sta puurakentamisesta, ei kaavoituksesta.

Ed. Nousiainen: Arvoisa puhemies! Julkisen vallan tehtävänä on edistää jokaisen oikeutta asuntoon ja tukea asumisen omaehtoista järjestämistä.

Kun tarkastellaan hallitusohjelmaa tai viimeaikaista asutomäärärahojen jakoa, näyttää sil-

tä, että asuntoon oikeutettuja olisi vain pääkaupunkiseudulla tai kasvukeskuksissa.

Viimeisestä asuntotuotantomäärärahojen jaosta löytyy 120 kuntaa, jotka eivät saaneet lainkaan arava- tai korkotukivaltuutta. Perusteeksi menettelylle ei mielestäni riitä väite, että näissä kunnissa ei ole asuntojen tarvetta. Kaikissa kunnissa on sekä tuettujen omistus- että vuokra-asuntojen tarpeita olemassa.

Muuttoliikkeen ollessa voimakas ymmärrän, että asuntorahoitusta ohjataan kysynnän mukaan. Mutta kestäväällä asuntopolitiikalla ohjataan ja edistetään toimivia ja hintavakaita asunto- ja rakennusmarkkinoita, ja sen tulee tapahtua tasapainoisesti koko maassa.

Asunnot ja asuminen ovat keskeisesti ihmisten elinolojen kehittymiseen vaikuttavia tekijöitä, ja maan asuttuna pitäminen kauttaaltaan luo edellytykset myös muulle tarpeelliselle perusrakenteelle. Näin ollen katson, että hallituksen tulee huolehtia siitä, että myös pääkaupunkiseudun ja kasvukeskusten ulkopuoliset alueet, maakunnat ja kunnat, pääsevät osallisiksi asuntotuotantomäärärahoista.

Tarvetta maaseutukunnissa ja kaupungeissa on ennen kaikkea peruskorjausrakentamiseen, mutta lisäksi tarvetta on myös omistusasuntojärjestelmän kehittämiseen. Asuntoasioista keskusteltaessa emme saa unohtaa erityisryhmiä, kuten palveluasuntojen tarvitsijoita, vanhuksia, vete-raaneja, invalideja, opiskelijoita, nuoria tai lapsia.

Maapolitiikka ei ole maakunnissa esteenä hyvälle asuntopolitiikalle. Kun meillä on myös monilla alueilla edelleen korkea työttömyys, tulee peruskorjausrakentamista käyttää myös suhdannepoliittisena työllisyysperusteena.

Arvoisa puhemies! Asuntopolitiikan kehittämistä ei saa laiminlyödä muualla maassa kasvukeskusten kehittämisen kustannuksella, vaan hallituksen on luotava edellytykset kestäväälle ja hyvälle asuntopolitiikalle kaikissa maakunnissa ja kunnissa, sillä asunto kuuluu jokaisen perusoikeuksiin.

Vastauspuheenvuoroja pyydetään.

P u h e m i e s : Myönnän vastauspuheenvuoroja sitten, kun jo kauan sitten pyydetty puheenvuorot on pidetty. Mutta sen jälkeen pyrimme debattiin.

Ed. H y s s ä l ä : Arvoisa rouva puhemies! Oli hyvä, että ed. Uotila nosti esille puurakentami-

sen. Suomessahan on perinteisesti pientalot tehty puusta ja nyt on alettu rakentaa myös puukerrostaloja. On kuitenkin huomattu, että meiltä on kadonnut puurakentamisen taito, mikä on ollut tavattoman suuri vahinko, koska suomalaiset ovat aina olleet hyvin taitavia puun käsittelyssä, mutta nyt on tämä taito kadonnut. On ilahduttavaa, että yliopistojen arkkitehtuuriosastot ovat ottaneet tämän haasteen vastaan ja siellä tapahtuu merkittävää tutkimus- ja kehitystyötä. Eri-tyisesti Oulun yliopiston arkkitehtuuriosastolla tulee tästä väitöskirjoja ja muuta tutkimustyötä, joka edesauttaa Suomen puurakentamista.

Arvoisa rouva puhemies! Toinen asia, jonka haluan tässä nostaa esille, on vanhusten asuminen. Meillä tällä hetkellä asuu vielä noin 140 000 vanhusta hissittömissä kerrostaloissa. On ymmärrettävää, että liikuntarajoitteisen vanhuksen elämänpiiri kapenee, jos hän ei pysty kulkemaan asuntonsa ulkopuolella. Hyvin monet vanhukset ovat ikään kuin loukussa omassa asunnossaan.

Hissien asentaminen näihin kerrostaloihin on edistynyt kovin hitaasti. Vasta muutamia kymmeniä, voi sanoa, on niihin hissejä rakennettu. Jos ajatellaan tätä asiaa paitsi vanhuksen niin myös kansantaloudellisen merkityksen kannalta, niin on äärettömän taloudellista rakentaa näitä hissejä, koska sillä tavalla pystytään edistämään vanhuksen kotona asumista ja se on kansantaloudellisesti edullista, jos laitoshoidon näin vältetään.

Meidän täytyy ottaa huomioon nämä asiat silloin, kun me laadimme tulevaisuuden vanhuuspoliittisia strategioita. Kun vanhusten määrä lisääntyy, myös asuntoasiat täytyy silloin ottaa varmasti ihan uudelleen tapetille. Toivoisin ministeriöitten välistä yhteistyötä näissä kysymyksissä ja kiirehdin näitten asioiden ratkaisemista.

Ed. A l a - N i s s i l ä : Arvoisa rouva puhemies! Ed. Vanhasen aloitteesta tehdyn ajankoh-taistakeskustelun yhteydessä on varmasti paikallaan keskustella myös asumisen tuesta ja veropolitiikasta. Veropolitiikka on suurin yksittäinen erä asumisen tukemiseen. Silloin kun pääoma- ja yhteisöverouudistus toteutettiin, nimenomaan eduskunnassa taisteltiin sen puolesta, että lakiin jäi selkeä asumisen tuki ja silloin erityisesti ensiasunnon hankkijat huomioitiin. Kaiken kaikkiaan alijäämähyvityksen kautta ja ylimääräisen korkovähennyksen kautta asumista on tuettu 2,3 miljardilla markalla.

Nyt hallitus on leikannut hallitusohjelmassaan ylimääräisen korkovähennyksen pois, joka silloin tuli niitä ihmisiä auttamaan, jotka olivat korkean koron aikana velkaantuneet. Toki tässä järjestelmässä oli tiettyjä teknisiä ongelmia, mutta nyt poistaminenkin aiheuttaa ongelmia. Hallitus on sanonut, että nämä rahat käytetään palkansaajien verokevennyksiin. Ennen valtiovarainministeriö ei ole tällä tavalla rahoja merkanut niin kuin tässä, ja tämä onkin mielestäni vähän outo tapa merkitä. Tästä rahasta pitäisi kyllä jättää osa mielestäni ainakin asumisen edistämiseen nimenomaan ensiasunnot huomioiden. Toki se, että pääomaverokanta nousee prosenttiyksiköllä, parantaa alijäämähyvitystä, mutta kuitenkin tuloksena hallituksen linjasta on nyt se, että verotuki pienenee.

Mielestäni ensiasunnon hankkijoita koski silloin, kun Ahon hallitus teki lain, 5 prosenttiyksikköä korkeampi alijäämähyvitys. Nyt ero on enää yksi prosenttiyksikkö ensi vuonna. Näin ollen ensiasunnon hankkijoiden suhteellinen ero on heikentynyt. Tämä olisi yksi tapa nostaa ensiasunnon hankkijan alijäämähyvitystä suuremmaksi, yksi tapa edistää tervettä asuntopolitiikkaa. Nythän asuntoihin otetaan paljon lainoja sijoitusmielessä. Mielestäni sitä nyt ei erityisesti tarvitse edistää, vaan nimenomaan pitäisi painopisteen olla ensiasunnon hankkijoissa, nyt kun hallitus on tällä tavalla asunnonhankkijoiden tilannetta heikentämässä.

Ed. Seivästö: Arvoisa puhemies! Tämä ajankohtaiskeskustelu liittyy hyvin edelliseen vastaavaan keskusteluun, joka käsitteli ylivelkaantuneiden asemaa. Onhan ylivelkaantuminen monessa tapauksessa sidoksissa kahden asunnon loukkuun, takausvastuuseen tai yrittäjän konkurssiin. Asuminenhan on yksi elämän perustarpeista ja toivottavasti Suomessa myös perusoikeus. Syrjäytymistä ja pitkäaikaistyöttömyyttähan monesti seuraavat asumiseen liittyvät ongelmat ja vaikeudet. Teema siis soveltuu hyvin taisteluun köyhyyttä ja syrjäytymistä vastaan.

Muuttoliike ja aluepolitiikka vaikuttavat luonnollisesti asuntojen kysyntään. Onhan arvioitu, että noin 30 vuoden kuluttua jo yli 3 miljoonaa suomalaista asuu kymmenen suurimman kaupungin alueella. Maamme tasapuolinen kehittyminen on siis hyvin tärkeää. En puutu tähän nyt tämän enempää, koska edustajat Vanhanen ja Smeds ottivat tämän hyvin ansiokkaasti esille, vaan nostan muutaman ihmisryhmän esille, joiden asiaa ei asuntoasioissa saa unohtaa.

Ed. Hyssälä viittasi vanhusväestöön, ja nostan tästä ryhmästä erityisesti dementiaa sairastavat esille. Heitä arvioidaan olevan vuonna 2030 noin 100 000. Toinen ryhmä, joka osin leikkaa edellistä, on sotiemme veteraanit. Heidän asumisolosuhteidensa parantaminen sopii hyvin vuoden 2000 juhlallisuuksiin.

Kolmantena ryhmänä mainitsen kehitysvammaiset, jotka nyt asuvat omaisten kanssa. On varauduttava tilanteeseen, jossa ikääntyvät vanhemmat eivät enää kykene heitä hoitamaan vaan tarvitsevat itsekin hoitoa.

Lopuksi pienyrittäjien kohdalla voitaisiin harkita järjestelmää, että yrittäjän perheen käyttämä asunto joko kokonaan tai ainakin osittain jäisi pois lainojen vakuuksista.

Ed. Rantakangas: Arvoisa rouva puhemies! Viime vuosien harjoitettu yhteiskuntapolitiikka on kiihdyttänyt muuttoliikettä ja sitä kautta johtanut yhteiskunnallisiin ongelmiin, joista yksi on pääkaupunkiseudun valtava asunto-ongelma. Meillä on tällä hetkellä alueita, joilla väestökasvu on niin voimakasta, että kunnat eivät pysty tarjoamaan kuntalaisille peruspalveluita eivätkä kohtuuhintaista asuntoa. Toisaalta on alueita, jotka kärsivät muuttotappiosta ja joilla jää valtava määrä rakennuskantaa ja muuta infrastruktuuria hyödyntämättä. Pääkaupunkiseudun perusongelma on siis liian voimakas muuttoliike, johon kunnat eivät ehdi sopeutua.

On valitettavaa, että hallitus ei myönnä muutto-ongelmaa eikä ryhdy järeisiin toimenpiteisiin sen hillitsemiseksi. Nyt tarvittaisiin vahvoja toimenpiteitä, joilla parannettaisiin erityisesti elinkeinoelämän kilpailuedellytyksiä kasvukeskusten ulkopuolella. Pieni näpertely ja kauniit lupaukset eivät riitä, vaan kaikilla hallinnonaloilla tarvittaisiin aluepoliittista ajattelua ja alueellista tasapainoa edistäviä rahoituspäätöksiä. Muutoin yhteiskunta ei kestä tätä kehityssuuntaa.

Valtion asuntorahojen jaossa tarvitaan myöskin alueellista näkökulmaa. Nykyinen linja, jossa laajat maaseutualueet, jopa yli sata kuntaa, on jäänyt ilman ainuttakaan myönteistä aravapääöstä, johtaa kestäättömään tilanteeseen. Rahojen keskittäminen pelkästään muutamalle paikkakunnalle kiihdyttää vain entisestään muuttoja. Kasvukeskusten kasvua tulisi levittää laajemmalle alueelle ohjaamalla julkisen asuntorahoituksen painopiste muutaman keskuksen sijasta niitä ympäröiville alueille. Esimerkiksi Oulun ympäristön kunnat ovat saaneet viime vuosien aikana vain marginaalisen osan asun-

torahoituksesta ja näin ollen Oulunkin ympäristössä kasvu on keskittynyt lähinnä Ouluun.

Arvoisa rouva puhemies! Muuttotappioalueiden asuntojen peruskorjaukseen tulisi myös osoittaa enemmän voimavaroja. Tämä lisäisi taloudellista toimeliaisuutta ja työllisyyttä erityisesti syrjäisemmillä alueilla. Kannatan myös lämpimästi täälläkin esiin nousutta tavoitetta ja vaatimusta puurakentamisen edistämisestä. Tässä mielessä Oulun yliopisto on yksi edelläkävijä puurakentamisen vahvistamiseksi ja sen eteenpäin viemiseksi.

Ed. Kurvinen: Arvoisa rouva puhemies! Pitkään jatkunut taloudellinen kasvu ja siitä virrinyt muuttoliike ovat johtaneet asuntojen kysynnän kasvuun muuttovoittoalueilla. Toisaalta muuttotappioalueitten asuntoja jää tyhjiksi, niin kuin on jo useaan kertaan todettu. Tämä osoittaa sen, ettei nykymuotoinen asuntopolitiikka kykene reagoimaan voimakkaisiin yhteiskunnan muutoksiin.

Asuntopolitiikka kaipaa nykyistä enemmän joustavuutta ja monimuotoisuutta. Yhteiskunnan tehtävä on varmistaa, että ihmisillä on mahdollisuus työllistää itsensä. Asuntojen riittävä tarjonta siellä, missä työpaikat ovat, on tässä avainasemassa. Tämä ei tarkoita sitä, että julkisen vallan tulee itse pääasiallisesti kustantaa asuntojen rakentaminen. Olennaista on, että yksityiseen omistamiseen perustuvia asuntoja on mahdollista ja kannattavaa rakentaa. En vastusta sosiaalista asuntotuotantoa, koska sille toki on tarvetta, mutta myös omistusasumisen kannattavuuteen tulee kiinnittää huomiota.

Kysyntää vastaavien kohtuuhintaisten asuntojen tarjonta on tehokkain ja kestävin keino pitää asumiskustannukset kurissa. Vuokra-asuntokannan kasvu vastaamaan kunkin ajan kysyntää on vuokratason kohtuullisena pysymisen pääedellytyksiä. Vuokrasäännöstelyyn tai -sääntelyyn palaaminen tuskin auttaisi tämän tavoitteen saavuttamista.

Kiinteistö- tai pääomaveron kiristys nostaa asumiskustannuksia ja jopa vähentää asuntotarjontaa. Asunnon omistustavasta tai veron ensisijaisesta maksajasta riippumatta verotuksen kiristämisen maksavat viime kädessä aina asukkaat.

Asuntopolitiikka on nähtävä pelkän uustuotannon ohjaamisen ja rahoittamisen sijasta laajemmin. Korjaustoiminta on nostettava uustuotannon rinnalle asuntopoliittisessa keskustelussa. Korjausavustukset ovat tärkeitä, ja niiden oikea kohdentaminen on olennaista.

Asuntorakentamisessa on otettava huomioon kiinteistöjen koko elinkaari ja näin myös kiinteistöjen ylläpito.

Ed. Väistö: Arvoisa puhemies! Asunto-ongelma on Suomessa tosiasia. Aravavuokra-asuntoa jonotti viime vuoden lopussa yli 100 000 ja asumisoikeusasuntoa yli 50 000 hakijaa. Asuntojen niukkuuden ohella pulmana on niiden huima ja jatkuvasti nouseva hinta ja sietämätön vuokrataso. Rakentamisen laadussa on, kuten olemme havainneet, myös parantamisen varaa. Tässä homeongelma on yhtenä kasvavana ongelmanamme ja osoituksena huonosta laadusta.

Ministeri Siimes kysyi puheenvuorossaan, voidaanko asuntopolitiikalla vaikuttaa muuttoliikkeeseen. Mielestäni asia pitää kääntää toisin. Eikö muuttoliike ole juuri se ongelma, hallitsematon muuttoliike, joka synnyttää asunto-ongelmaa kasvavissa keskuksissa ja etenkin pääkaupunkiseudulla, ja eikö tämä ole osoitus siitä, että hallitukselta puuttuu kokonaisnäkemys yhteiskunnan kehittämisestä? Ongelma on aluepolitiikan puolella. Hallituksellahan pitää olla vastuu kokonaisuudesta ja myös muuttoliikkeen hallintakeinoista. Alueellista kehitystä pitää toteuttaa tasapainoisesti, ja tätä kautta kyetään parhaalla, kansantalouden ja ja ihmisten kannalta parhaalla tavalla vaikuttamaan myös asuntokysymykseen.

Arvoisa puhemies! Tyhjiilleen jäävät asunnot ovat kasvava ongelma myös monissa kunnissa, kuten ministeri Siimes totesi. Onko hallitus valmis toteuttamaan sellaista ohjelmaa, aloittamaan sellaisen ohjelman, jolla tätä lisääntyvää ongelmaa voitaisiin jatkossa lievittää?

Ed. Vihriälä: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen verolinjaukset eivät aiheuttaneet suuria ilon ilmauksia kansalaisten keskuudessa eikä myöskään asuntopolitiikka. Kansalaiset eivät voi ymmärtää sitä, että esimerkiksi käyttelytilien korkoja aiotaan verottaa. Sitten tuli otsikoihin uutinen vapaaehtoisten eläkevakuutusten ehtojen taannehtivasta kiristyksestä, ja yhdellä lauseella annetaan hallitusohjelmassa myös kylmä suihku asunovelallisille: ylimääräinen korkovähennys poistetaan, mihin ed. Ala-Nissilä äsken puuttui.

Asuntolainojen ylimääräinen korkovähennys säädettiin vuonna 93 korvaamaan yleistä korkovähennyksen leikkausta. 80-luvun lopulla kalliiseen aikaan asunnon ostaneita haluttiin hyvittää, jotta leikkaus ei kohtelisi heitä kovin huonosti.

Nykyinen 5 prosentin suuruinen siirtymäkauden vähennys on saajalleen puhdasta rahaa, koska se tehdään verosta. Keskimääräinen vähennys on vuodessa noin 500 markkaa, mutta summat vaihtelevat erittäin rajusti. Useille kansalaisille on kyse tuhansista markoista. Valtio on laskenut, että poistamalla ylimääräisen korkovähennyksen valtio saa yhteensä noin 450 miljoonaa markkaa. Tämä valtion kirstun paikkaus tapahtuu kuitenkin asunovelallisten kustannuksella.

Aluepolitiikan alasajamisen sekä virheellisen rakenne- ja asuntopolitiikan ansiosta muuttoaalto meillä on räjähdysmäisen suurta. Tämä on johtanut esimerkiksi siihen, että ihmiset pääkaupunkiseudulla jopa yökaudet jonottavat tonttia saadakseen oman asunnon.

Valtiovaraministeriö selvittää asiaa korkotason laskulla ja sillä, että luvatulle ansiotulovähennyksen nostolle etsitään nyt rahoitusta. Aikanaan ylimääräinen korkovähennys todettiin hyväksi. Tällä hallitusohjelman kohdalla hallitus pettää vanhat lupaukset, koska vähennys oli luvattu kymmeneksi vuodeksi. Sitä ei pitäisi nyt muuttaa. Ovathan monet ottaneet asuntolainoja hyvässä uskossa ja rakentaneet taloutensa tiettyjen pysyvien vähennysten varaan.

Ed. K a r p e l a : Arvoisa puhemies! Asuntopolitiikan pitää olla pitkäjänteistä, sillä kerran tehdyt ratkaisut vaikuttavat kymmeniä vuosia. Siksi asuntoasioissa olisi tunnettava ja nähtävä ajoissa myös ihmisten asumisuraan liittyvät käyttäytymismuutokset.

Jos perheessä vanhemmille oli itsestään selvää aikanaan se, että tavoitteena on oma asunto-osake tai omakotitalo, ei sama päämäärä välttämättä olekaan selvä lapsille. Nuoret sukupolvet ovat kymmenen viime vuoden kuluessa oppineet maailmaan, jossa työsuhteet eivät ole elinikäisiä ja pysyviä vaan määräaikaaisuudet ja työpaikan vaihdokset ovat todennäköisiä. Tällöin myöskään ei ole kiinnostusta sitoa itseään pitkään asuntolainaan ja omistusasuntoon, vaan myös asumisen on tarvittaessa joustettava.

Siksi on luonnollista se, että nuoret jonottavat vuokra-asuntoihin ja asumisoikeusasuntoihin on peräti 50 000 hakijan jonot. Nuoren ei kannata laskea sitä, että vuokra-asuminen ja asumisoikeusasuminen tulevat koko elämän mittaan kalliimmiksi kuin oman asunnon säästäminen ja maksaminen, koska elämää ei taloudellisesti voi suunnitella monta vuotta eteenpäin. Tämä käyttäytymisen muutos on tosiasia, ja se kannattaa tunnustaa myös asuntopolitiikassa. Johtopää-

töksenä tästä on oltava se, että Suomessa on vahvistettava vuokra-asumisen kulttuuria.

Valtiovetoisen aravavuokratuotannon rinnalla on vahvistettava yksityistä vuokralleantoa. Me tarvitsemme kaupunkikeskustoihin yksityisiä vuokra-asuntoja, ja me tarvitsemme kysyttyjä asumisoikeusasuntoja lisää. Kun näin toivottavasti toimitaan, ei samalla kuitenkaan saa unohtaa omistusasumista, sillä noin 70 prosenttia asuntokannastamme on omistusasuntoja, ja on kaikkien etu, että tällä kannalla säilyy järkevä markkina-arvo ja näillä asunnoilla on kysyntää. Lisäksi perheille itselleen on koko elämää ajatellen edullisinta säästää omaa asuntoa, sillä asunnonhan, myös vuokra-asunnon, aina joku omistaa. Mieluummin kannattaa kuitenkin maksaa asunnosta itselleen kuin lyhentää vuokralla vuokranantajan ottamaa asuntolainaa.

Nuorten asumiskäyttäytymisen muutosta ei kannata ihmetellä senkään takia, että omistusasuntojen hinnat ovat menneet kymmenen viime vuoden kuluessa yhtä vuoristorataa. Viime vuosienkin aikana olemme taas nähneet kymmenien prosenttien hintojen nousun.

Ed. H a a t a i n e n : Arvoisa rouva puhemies! On todettu moneen otteeseen, että pääkaupunkiseudulle muuttaa nuoria ihmisiä perheenperustamisässä, ja onkin tärkeää, että uusi asuntotuotanto, jota kipeästi tarvitaan pääkaupunkiseudulla, pohjautuu tämän uuden sukupolven tarpeisiin. Minusta on hervittävän tärkeää, että me alamme tajuta, että asuntopolitiikan pitää rakentua ihmisten tarpeista käsin eikä vanhoista tottumuksista lähtien.

Erityisesti Helsingissä perheiden asumisen ongelmat tiivistyvät asumisen sietämättömyyden kalteuteen, tilan ahtauteen ja vaihtoehtojen puutteeseen. Omistusasumisen malli ei enää sovellu tähän liikkuvuutta ja joustavuutta korostavaan maailmaan. Tästä syystä painopiste onkin asuntotuotannossa saatava, kuten hallitusohjelmassa todetaan, asumisoikeusasuntoihin ja vuokra-asuntotuotantoon.

Minusta myös matalakorkoiset, pitkäaikaiset lainat mahdollistavat omistusasumisen valintoja huomattavasti paremmin ja sallivat perheille aikaisemmassa vaiheessa pääsyn tilavampiin asuntoihin. Minusta tärkeää on myös se, että asumisen väljyys tasa-arvotavoitteena toteutuisi siten, että myös muuttovoittopaikkakunnilla perheiden pitää pystyä asumaan väljästi eikä ahtaasti kuten tällä hetkellä.

Helsingissä meillä ongelmana on tontti-

maan hupeneminen, ja nyt pääkaupunkiseudun yhteistyössä ollaan tähyilemässä uusia alueita Espoosta ja Kirkkonummelta. Jos ja kun rakennetaan länsisuunnalle paljon asuntoja ja asuinalueita, se myös edellyttää liikenteen kulkemista käsi kädessä eli länsimetron rakentamispäätöstä.

Myös vaihtoehtoisia alueita pitää katsoa Itä-Uudenmaan suunnasta, esimerkiksi Sipooa. Meillä on metro valmiina Mellunmäkeen saakka. Siitä liikenneyhteyksiä parantamalla olisi mahdollista myös saada aivan uusia, upeita asuinalueita sieltäkin suunnalta.

Minusta kuntarajat ylittävä yhteistyö niin liikenne- kuin maankäytön suunnittelussa on ehdoton edellytys, jotta pääkaupunkiseutua voidaan tasapainoisesti kehittää.

Ed. R a j a m ä k i : Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeriö on perustellut rajuja asuntorahoituksen supistamistoimia vapaarahoitteisten omistusasuntojen tuotannon kasvulla. Omistus-asunto ei tietenkään kuitenkaan ole kaikkien saavutettavissa, ja joskus aikaisemminkin Suomessa on yritetty ratkoa asuntopolitiikan ongelmia myös hyvin painokkaasti markkinavoimien avulla. Se lopputulos tiedetään. Kansalaiset kuitenkin selkeästi viestittävät sosiaalisen oikeudenmukaisuuden vaatimuksesta ja kriittisyydestä markkinavoimien valta-asemaa kohtaan.

Tällä hetkellä on nähty, että vuokra-asuntojen saatavuus on voimakkaasti heikentynyt. Asuntojen hinnat ja vuokrat ovat nousseet, ja asunto-ongelmat hankaloittavat opiskeluun ja työhön liittyvää paikkakunnan vaihtoa.

Erityisesti minusta ovat kansallinen häpeä opintojaan aloittavien hätämajoitukset ja siihen liittyvä hädänalaisten kuppauksen välityspalkkioiden, ennakkomaksujen ja takuuvuokrien suhteen. Näihin on ehdottomasti puututtava.

Ihan muutama kommentti muun muassa asuntojen korjausavustusten myöntämisperusteiden heikentymisestä viime vuosista. Kuntien harkintamahdollisuuksiahan karsittiin. Luotiin ehdottomat, hyvin alhaiset tulorajat. Taloyhtiöissä asuvien vanhusten asema on ollut nyt epäedullisempi suhteessa omakotitaloissa asuviin vanhuksiin. Omakotitalojen niin sanotut isot remontit, kuten putkistoremontit, ovat avustettavia toimenpiteitä, kun taas taloyhtiössä asuva vanhus ei saa avustusta osalleen koituvista lvi-remontin kustannuksista, hiisivastuksista toki kyllä. Tämä on johtanut siihen, että jos taloon tehdään laajempi putkiremontti, vähävarainen vanhus joutuu muuttamaan talosta, mi-

käli rahoitusta ei löydy. Tästä on eläviä esimerkkejä.

Samoin kuntien mahdollisuudet ennakoida vuotta pidemmäksi ajaksi valtion tukitoimien kohdentamista, puhumattakaan ennakkomarkkinoinnista kuntalaisille, ovat heikot, ja kun myöntämisperusteet ja määrärahat ovat muuttuneet nopeaan tahtiin, on kuntien asuntoviranomaisten rooli ollut hivenen kiusallinen, kuten kentällä tiedämme.

Myös aravalainoituksen lainaleikkurit peruskorjauskohteissa tulivat mielestäni väärään aikaan eli nyt, kun kannattaisi tehdä perusteellisia peruskorjauksia 20 vuotta ja sitä vanhempiin taloihin. Kun vanhat rakentamista varten saadut lainat on maksettu, nyt ei vuokrataso raskaankaan peruskorjauksen jälkeen olisi kohtuuton. Uusien, tänä vuonna käyttöön otettujen enimmäiskustannusten kautta lainanleikkureiden takia korjauksia supistetaan lopputuloksen kustannuksella.

Myöskin haluan pitää Raha-automaattiyhdistyksen avustusten käyttöä elintärkeänä jatkossakin monille asumisen erityisryhmien hankkeille. Ne ovat merkittäviä. Nykyinen tai vastaavanlainen systeemi tulee turvata jatkossakin.

Ed. K ä h k ö n e n : Arvoisa puhemies! Ed. Vanhasen aloitetta sanotarkasti lainaten: "Samalla kun kasvukeskuksissa Suomea joudutaan rakentamaan toiseen kertaan, niin väestöä menettävillä alueilla valmiiksi rakennetut asunnot, muu infrastruktuuri ja palvelut jäävät käyttämättä. Yhdeksi ongelmaksi ovat nousseet tyhjiin jääneet aravavuokra-asunnot."

Jokaiseen kuntaan rakennettiin aikanaan paljon vanhustenkotiyhdistysten tai vastaavien vuokrataloyhtiöiden toimesta kuntalaisille tarjottuja asuntoja. Kehitys on ollut sellainen, että kuntakeskusten vanhustentalot ja muut vuokratalot voivat taloudellisesti kohtuullisen hyvin mutta kylien taloyhtiöt ovat taloudellisissa vaikeuksissa. Koska yleinen liikenne on kyliin loppunut, kaupat ovat sulkeutuneet ja palvelut ovat keskuksissa, ei uusia asukkaita taloihin tahdo löytyä. Useimmissa tällaisissa taloissa on muutama asunto tyhjiillään pitkiäkin aikoja. Osa asujista taas on sellaisia, esimerkiksi vanhustentaloissa muita kuin vanhuksia, jotka syystä tai toisesta jättävät vuokransa maksamatta. Tämä tilanne vaikuttaa näin muiden asuntojen vuokriin ja talon ylläpitoon. Muun muassa vuosi-remontit jäävät tekemättä ja viivästyskorot rasittavat. Asuntojen houkuttavuus entisestään heiken-

tyy, ja oravanpyörä on valmiina. Tänään tätä rakentamista arvostellaan, mutta se on jälkiviisautta.

Mielestäni Valtion asuntorahaston, lähinnä Valtiokonttorin tulee muuttaa asuntojen rakentamiseen saadun lainoituksen takaisin maksamisen perusteita siten, että tyhjinä olevat asunnot huomioitaisiin maksuja alentavasti ja samalla myös jatkettaisiin laina-aikaa. Näin toimien asukkaat eivät joutuisi kohtuuttomien vuokrien maksajiksi eikä tilanne entisestään huonontuisi.

Tällä hetkellä avustusten hakeminen ja mahdollinen myönteinen päätös ovat jälkijättöisiä. Avustushakemuksen edellytyksenä on muun muassa kahden peräkkäisen vuoden tappiollinen tilinpäätös. Tyhjat asunnot eivät ole ainoastaan pienten kuntien ongelma. Todettakoon, että Joensuun kaupungissa muun muassa kahden asuntoyhtiön vuokrasaamiset viime vuodelta ovat yhteensä ...

P u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia on kulunut jo!

Ed. B r e m e r : Rouva puhemies! Täällä toistetaan vähän automaatin tavoin niitä asioita, joita ensimmäiset puhujat ovat tuoneet esille. (Ed. Aittoniemi: Niin tuodaan!) — Minä yritän tuoda jotain aivan uutta tähän keskusteluun yllätykseksi esimerkiksi ed. Aittoniemelle, joka korvat höröllä tuolla kuuntelee.

Pääkaupunkiseudulla, rouva puhemies, tarvitaan eilen julkistetun tutkimuksen mukaan peräti 10 000 uutta asuntoa vuodessa aina vuoteen 2020 saakka. Pääkaupunkiseudulla tämän valtaisan sisäänmuuttopaineen alla nähdään selkeästi omistusasumisen haitat ja tarve siirtää asuntorakentamisen painopistettä voimakkaasti vuokra-asuntojen puolelle. Keskustelussa unohdetaan järjestään, että omistusasuminen on omiaan lisäämään yksityisautoilua ja sen myötä energian kulutusta, haitallisia päästöjä sekä liikenneonnettomuuksia ja niistä aiheutuvia yhteiskunnallisia kustannuksia, joita kaikkia vähennetään yleistämällä vuokralla asumista.

Omistusasuminen on lisäksi omiaan huonontamaan työvoiman liikkumista, ja sitä kautta se lisää myös työttömyyttä, kasvattaa yhteiskunnan toimeentulokustannuksia ja syventää työvoimapulaa, joita kaikkia vuokralla asumisen yleistyminen taas lieventää.

Näistäkin syistä olisi perusteltua myös Suomessa mahdollisimman nopeasti siirtää EU-valtaiseen vuokralla asumiseen.

Ed. K e r o l a : Arvoisa puhemies! On erittäin tärkeää, että valtiollisinkin toimenpitein pyritään vastaamaan kasvavaan asuntojen kysyntään. Hallitusohjelmassa tuodaankin esille monia tärkeitä seikkoja, muun muassa erityisryhmien ja opiskelijoiden tarpeet. Huomio kiinnittyy kuitenkin kohtiin, joissa korostetaan liiaksi pääkaupunkiseutuun kohdistuvia investointihankkeita. Keskustelussa ei saisi unohtaa, että Suomessa on myös pohjoisempia kasvukeskuksia, kuten Oulu. Sen ongelmat ovat monelta osin saman kaltaisia kuin pääkaupunkiseudunkin, esimerkkinä terveydellisesti kyseenalaiset kaa-voitusratkaisut. Nyt tulisi varmistaa, että investointeja kohdistuisi riittävästi pääkaupunkiseudun lisäksi myös muiden kasvukeskusten asunto-ongelmien ratkaisemiseksi.

Hallitusohjelmassa mainitun kestävä rakentamisen periaatteen tulisi näkyä myös käytännön toimenpiteinä, esimerkiksi tuotannon laadussa ja täälläkin useassa puheenvuorossa esiin tuodussa puurakentamisessa. Yhtään vähempiarvoiseksi ei saisi katsoa muuttotappiokuntien ongelmia. Siellä Valtion asuntorahaston periaatteen mukaisesti osa vuokra-asunnoista tulisi myydä edullisesti ja käyttötarkoitusta tulisi voida muuttaa joustavasti ja ennakkoluulottomasti.

Näin yksinkertaisesti tyhjiilleen jäävien asuntojen käyttöä ei kuitenkaan voida ratkaista. Poismuuton myötä kuntien ikärakenne yksipuolistuu ja kysyntä kohdistuu toisen tyyppisiin asuntoihin. On myös muistettava, että pääkaupunkiseutuun kohdistuvat valtion avustamat investoinnit säteilevät alueelle monia muita elinkeinoelämää piristäviä vaikutuksia, esimerkiksi työllistymistä. Hallituksen tulisi siis huomioida, että se tukisi investoinneillaan myös muiden alueiden houkuttelevuutta.

Arvoisa puhemies! Toivon hallituksen tukevan asuntorakentamisessa koko maan kattavaa ministeri Siimeksenkin mainitsemaa kestäväälle kehitykselle pohjautuvaa linjaa, jossa huomioidaan ensisijaisesti ihmisläheisyys sekä tulevaisuuden tarpeet.

Ed. K i v i n i e m i : Arvoisa puhemies! Olen täysin samaa mieltä täällä esitetystä hallituksen asuntopolitiikan kritiikistä. Kysynnän ja tarjonnan suhde on nyt pahasti vinoutunut, ja muutto-liikkeeseen puuttumatta jättäminen on ollut tässä hyvin suuri syyllinen. Puheenvuorossani haluan kuitenkin lähemmin puuttua lähinnä opiskelija-asumiseen, johon ei keskustelussa ole kovin

kaan paljon ole tähän mennessä kiinnitetty huomiota.

Opiskelupaikkakuntien jokasyksyinen ongelmahan on suuri asuntopula. Viimeisten neljän vuoden aikana tilanne on tasaisesti huonontunut. Esimerkiksi viime elokuun puolivälissä opiskelija-asuntojonoissa oli jo 19 000 opiskelijaa. Asuntopulahan johtuu monesta eri tekijästä. Ensinnäkin maassamme käynnissä olevan muutoliikkeen takia väki pakkautuu suuriin asutuskeskuksiin, jotka ovat, kuten tiedämme, yleensä myös opiskelukaupunkeja. Vuokra-asuntojen kysyntä näillä paikkakunnilla on suurta, joten yksityisten markkinoiden asuntojen hinnat nousevat opiskelijoiden ulottumattomiin. Toinen syy tilanteeseen on ilman muuta opiskelijamäärien kasvu. Uudet laskelmat osoittavat, että opiskelijamäärä kasvaa vuoteen 2001 mennessä yli 300 000:n.

Opiskelija-asuntojen pituutta ei valtio ole voimallisesti pyrkinyt vähentämään. Uustuotanto oli vähäistä vuosien 93—96 välillä, ja sen jälkeenkin tuotanto ei ole ollut riittävää. Valtion pitäisikin lisätä opiskelija-asuntotuotantoa tuotantotarvelaskelmaan perustuen vähintään 2 500:een ja enintään 3 300:aan asuntopaikkaan vuodessa. Tuotantotarvetta arvioitaessa tavoitteena on ollut, että vuokra-asuntoa tarvitsevista opiskelijoista 50 prosenttia voisi asua opiskelija-asunnossa. Se, mitä valtio nyt suunnittelee, on noin 1 500 asuntoa, joka ei ollenkaan vuodessa riitä.

Pelkkä asuntotuotannon lisääminen ei yksin riitä ratkaisemaan opiskelijoiden asunto-ongelmaa, vaan opiskelijoiden asumisen tukeminenkin on tärkeää. Parannusta nykyiseen tilanteeseen saataisiin aikaan opintotuen asumislisän ja yleisen asumistuen yhtenäistämällä sekä asumislisän muuttamisella ympärivuotiseksi. Eri asumistukijärjestelmien yhtenäistäminen estäisi väliinputoamisen ja korjaisi opiskelijoiden keskinäistä eriarvoisuutta.

Ed. K o r t e n i e m i : Arvoisa rouva puhemies! Maaseudun kylät autioituvat ennennäkemättömän nopeasti. Keskittämispolitiikka on johtanut siihen, että uusia työpaikkoja syntyy pääasiassa vain kasvukeskuksiin. Nuoret ja työikäinen väestö muuttavat työpaikkojen perässä.

Tästä on seurannut, että kyliin on jäänyt monin paikoin vain eläkeläisiä ja vanhuksia. Aktiiviväestön myötä on useimmiten menetetty kylästä myös peruspalvelut. Siksi kyliin jääneen väestön palvelut ovat heikentyneet ääriarjalle. Tähän

liittyy myös julkisen liikenteen puuttuminen. Ne, joilla ei ole omaa autoa, ovat pahassa pulassa.

Huolimatta näistä vastuista useimmat jäljellä olevat kyläläiset haluavat asua omalla kylälään. Se on heidän oikeutensa. Kun nyt keskustellemme asuntopolitiikasta, ei ole tarvetta vaatia näille kylille rahaa uuden asuntotuotannon rahoittamiseen. Mutta siihen on tarvetta, että nykyistä enemmän osoitettaisiin rahaa vanhojen asuntojen peruskorjauksiin. Tarvitaan sekä avustuksia että lainarahaa.

Edellä jo sanoin, että kylillä asuvat haluavat pysyä vanhoissa kotikylissään. Tämä koskee aivan erityisesti vanhuksia. Tuttu ja turvallinen elämänpiiri on heille tärkeä asia. Hyvin varustetuissa asunnoissa vanhuksset voivat asua huomattavasti pitempään kotonaan. Tämä vähentää merkittävästi myös laitospaikkojen tarvetta. Tätä kautta tulevat säästöt riittävät moninkertaisesti korvaamaan ne kustannukset, joita asuntojen peruskorjausten avustamisesta ja lainoituksesta syntyy.

Tietysti vanhusten asuntojen peruskorjausten rinnalle tarvitaan myös toimiva kotipalvelujärjestelmä. Siitäkin meillä on riittävästi näyttöä, että hyvin hoidettu kotipalvelu on oikea tapa auttaa vanhuksia selviämään omassa kodissaan mahdollisimman pitkään.

Ed. V a l p a s : Arvoisa puhemies! Hallitusohjelma lähtee alueiden tasapainoisesta kehittämisestä. Tämän periaatteen tulee mielestäni näkyä myös toteuttavassa asuntopolitiikassa. Uskon nimittäin, että aluepolitiikkaa voidaan edistää hyvällä asuntopolitiikalla. Oecd on tuonut esille viimevuotisessa Suomea koskevassa raportissaan ajatuksen, että työvoiman alueellista liikkuvuutta tulee lisätä muun muassa tehostamalla asuntomarkkinoiden toimintaa. Tällainen vaatimus on mielestäni ristiriitainen tasapainoisen aluepolitiikan kannalta.

Suomi on tällä hetkellä erittäin voimakkaan muutoliikkeen kourissa. Väestö muuttaa muutamiiin harvoin kasvukeskuksiin ja muu alue tyhjenee. Väestön siirtyminen maassamme on niin nopeaa, että siitä aiheutuvat suuret ongelmat tulevat lähiaikoina ilmeisesti edelleenkin kärjistymään.

Kun nyt puhutaan asuntopolitiikasta, niin sen täytyy sisältää myös muita elementtejä kuin pääkaupunkiseudun asuntomäärien voimakasta lisäämistä. Jos pääkaupunkiseudun asuntotuotantoa kiihdytetään hallitsemattomasti, se edistää muutoliikettä entisestään. Asuntojen lisäksi

muuttavalle väelle on kasvukeskuksissa rakennettava nimittäin myös palvelut. Samanaikaisesti muualla vapautuu asuntoja ja palveluja. Kasvukeskuksiin painottuva asuntopolitiikka tulee nostamaan myös asuntojen hintoja, jotka jo nyt ovat liian korkeat. Asuntopolitiikkaan on mielestäni saatava selkeä haja-asutusalueet huomioiva pohjoinen ulottuvuus.

Muuallakin kuin kasvukeskuksissa on tarvetta asuntojen peruskorjaukseen ja uusien asuntojen rakentamiseen. Rakentamalla ja peruskorjaamalla asuntoja myös kasvukeskusten ulkopuolella hillitsemme myös hallitsematonta muutoliikettä, joka ei ole kenenkään etu. Asuntopolitiikan paineita voidaan paljolti helpottaa myös aktiivisella aluepolitiikalla, joka synnyttää elinkelpoisia työpaikkoja kaikkiin maakuntiin.

Ed. S i n n e m ä k i : Arvoisa puhemies! Puheeni otsikko oli koko keskustelua mukaillen Opiskelijoiden vuokra-asunnot asuntopolitiikan megahaasteena. Ed. Kiviniemi niin sanotusti jo vei vähän kuin sanat suustani, kun hän otti esille näitä samoja asioita, joita itsekkin olisin halunnut sanoa. Nämä asiat ovat esiintyneet myös esimerkiksi ed. Isohookana-Asunmaan puheissa.

Sanon nyt vain aivan nopeasti, että olen samaa mieltä heidän kanssaan. On esitetty tilastollisia faktoja, että opiskelijoiden määrät ovat kasvaneet koko 90-luvun ajan. Toisaalta taas valtion tuki opiskelija-asuntoihin on vähentynyt puoleen entisestä. On laskettu, että opiskelijoille pitäisi rakentaa suunnilleen 3 000 asuntoa vuodessa, ja sitten rakennetaan kuitenkin vain 1 500.

Hallitusohjelmassa on sanottu erityisesti, että asuntotuotannon määrärahoja kohdistetaan erityisesti muun muassa opiskelijoille. On myös sanottu, että pitkällä aikavälillä asuntotuotannon pitäisi vastata asuntojen tarvetta. Vaikka on ehkä vähän lapsellista nurista ja puhua vain yhden ryhmän puolesta, mielestäni vuokra-asuntoasioissa opiskelijoiden puolesta voi kyllä puhua sen takia, että opiskelijat ovat muutenkin ryhmänä epätasa-arvoisessa asemassa perustoimeentulon suhteen. Suurella osalla heistä ei ole oikeastaan mitään muuta mahdollisuutta kuin löytää itselleen edullinen vuokra-asunto. Vapailta vuokra-markkinoilla tilanne on taas nykyään niukka ja kallis, joten sieltäkään ei löydy opiskelijoille ratkaisua. Toisaalta, kun koko ajan vaaditaan opiskeluaikojen lyhenevän, niin kun ihmisellä ei olisi paikkaa, missä asua, silloin on vaikea vaatia sitä.

Lisäksi haluaisin sanoa, että opiskelijat ovat myös ainoa ryhmä, jonka jostain syystä ei tarvitse asua koko vuotta. Jos ei voi ottaa kesäksi opintotukea, silloin ei myöskään saa asumistukea. Kaikki eivät voi ottaa kesäksi opintotukea, koska ei ole välttämättä edes sellaisia mahdollisuuksia, että voisi opiskella kesän. Vaikka opiskelijat ovatkin nuoria ja reippaita, ei mielestäni voi olettaa, että he asuisivat jossain ulkona kesän, vaan heilläkin pitäisi olla sisätilat kesäksi. Tämä asia pitäisi myös nyt minusta aika piakkoin korjata, että opiskelijoiden asuntotuki muuttuisi ympärivuotiseksi.

Ed. K a u t t o : Arvoisa puhemies! Mielestäni hallitusohjelman kirjaukset asuntopolitiikan osalta ovat parhaimmat, mitä muistan niiden koskaan olleen. Yhtenä keskeisenä asiana siinä nimenomaan puututtiin pääkaupunkiseudun ja muiden kasvakeskuspaikkakuntien asuntopoliittiseen tilanteeseen.

Tänään julkisuudessa ollut Ulla-Maija Laihon esitys muun muassa tämän osa-alueen ratkaisuihin oli erittäin mielenkiintoinen. Toivonkin, että se otetaan nyt välittömästi huomioon niissä neuvotteluissa, joita tullaan käymään kuntien kanssa yhteistyösopimuksen osalta. Haluan painottaa nimenomaan myöskin sitä osuutta, millä tavalla valtio sitoutuu yhteistoimintasopimukseen, koska on selvää, että samanaikaisesti tulee vaatia muun infran ja erilaisten palvelujen rakentamista eli tulee tehdä pitkäjänteinen ohjelma. Mutta on todella hyvä, että lähdetään etsimään uusia mahdollisuuksia toteuttaa hankkeita.

Tässä yhteydessä haluaisin korostaa myös sitä, että mielestäni pitää pääpainon olla jatkossa täydennysrakentamisessa ja lähiöiden kehittämisessä, mutta pidän myös erittäin hyvänä sitä ajatusta, että tällaisen voimakkaan kerrostalorakentamisen sijasta meillä siirryttäisiin tiiviiseen pientalorakentamiseen, jolla voidaan kuitenkin saada samanlaisia kustannusetuja kuin tiiviillä kerrostalorakentamisella, koska siinä päästään hyvin tiiviisiin tehokkuuksiin.

Mielestäni on vähän aikaista vielä arvioida tämän hallituksen asuntopoliittisia tekemisiä. Sen sijaan haluaisinkin korostaa muutamia asioita, joita listaisin toivomuksiksi ministerille huomioon otettaviksi.

Mielestäni äkkiä pitäisi kiinnittää huomiota siihen, että meillä on rakennuttajia ja rakentajia kohta liian vähän. Kohta vain VVO ja Sato ovat niitä yhtiöitä, jotka käytännössä toimivat. Tähän

pitäisi mahdollisimman kiireellisesti puuttua, koska se tulee selvästi vaikuttamaan kilpailukykyyn.

Seuraava asia on nykyisen aravajärjestelmän korkotaso. Siihen pitäisi välittömästi ottaa kantaa.

Kolmantena ovat taloyhtiöiden säännöt, jotka muun muassa vaikeuttavat peruskorjausta ja hissiprojekteja.

Neljäntenä haluaisin ottaa esille peruskorjausjärjestelmän kehittämisen siten, että ei aina odotettaisi, että valtiolta saadaan ne peruskorjaushat vaan päästäisiin pitkäjänteiseen työhön.

Myös olen ymmärtänyt, että jotkut ministeriössä eivät ole ottaneet todesta vaatimusta vaalikauden kattavasta ohjelmasta. Tulen muistuttamaan siitä kyllä koko ajan ja uskon, että eduskunta seisoo nimenomaan tämän vaateen takana.

Kuudentena haluaisin lyhyesti sanoa, että mielestäni Aran määrärahojen jako on ollut perusteltua. Se on perustunut kysyntään eikä nimenomaan siihen, että ripotellaan määrärahoja pitkin sun poikin maata ja tässä tilanteessa ollaan sitten konkurssipesien kanssa tekemisissä.

P u h e m i e s : Tässä oli mukana nyt vastauspuheenvuoronkin aika.

Ministeri S i i m e s : Arvoisa puhemies! Muuttaman asian totean ikään kuin kommenttina keskustelun aikana esiin tulleeseen.

Ensinnäkin minusta on hyvin tärkeätä muistaa se, että suuressa muuttoliikkeessä todella pääosa muuttajista on nuoria ihmisiä, kuten ed. Rahkonenkin mainitsi. Silloin on selvää, että muuttovirran takia vuokra- ja asumisoikeusasunnot ovat kuitenkin tärkeitä nuorille ihmisille, joiden tulot ovat vielä pienemmät. Siksi nimenomaan tätä tarvetta täytyy julkisella asuntopolitiikalla tyydyttää. Nuoret ihmiset myös lisääntyvät maassa, ja siksi, vaikka muuttoliike loppuisi, beibibuumien takia tarvitaan myös tilaa. Monesti lapsiperheillekin voi olla kivempaa asua tilavasti vuokralla kuin kituuttaa lainan kanssa.

Minusta olennaista on se, että me tarvitsemme sekä sosiaalista tuotantoa että myös yksityisellä rahalla tuotettuja asuntoja niin vuokrapuolella kuin omistusasuntopuolellakin. Tarkoitukseni on tosiaan huolellisesti selvittää mahdollisuutta avata myös vapaarahoitteinen asumisoikeusasuntotuotanto. Muutoin mottona olkoon, että kukkikoot monet kukat ja otettakoon uusia

ideoita vastaan. Siinä on huolehdittava kahdesta asiasta: ensinnäkin siitä, että uusien ideoiden kautta valtiolle ei kasata liikaa markkinoiden riskejä, ja toisaalta siitä, että uusien kehittyneiden rahoitusmarkkinoiden kautta tuotavien rahoitusvälineiden edut saataisiin nimenomaan lopullisille asukkaille, olivat he sitten vuokralaisia tai omistusasujia.

Toinen tärkeä asia mielestäni on yhteistyö, jota tarvitaan, niin kuin sanoin, etenkin maapolitiikassa pääkaupunkiseudulla ja investointeihin sitoutumisessa vähän pitemmällä järeällä. Yhteistyötä tarvitaan siis pääkaupunkiseudun kuntien — mielestäni mukaan lukien kehyskunnat — ja valtion välillä, mutta sitä tarvitaan ehdottomasti myös eri ministeriöiden välillä. Ainakin tällä hetkellä näyttää siltä, että liikenneministeriön ja ympäristöministeriön yhteistyö on näissä asioissa kolmen ministerin voimalla hyvin käynnistymässä. Erityisryhmien kohdalta on selvää, että esimerkiksi sosiaali- ja terveysministeriö on tärkeä kumppani hissiprojekteissa.

Ehkä vielä yhden kokonaisuuden sanon. Kun muuttotappioalueista paljon on puhuttu, minusta on tärkeätä muistaa se, että asuntojen hinnat ja asuntomarkkinoiden tila ovat maan eri osissa kovin erilaiset. Uustuotannon mahdollisuuksia muuttotappioalueilla mietittäessä täytyy miettiä paitsi asuntojen tarvetta ja sitä, paljonko asuntoja on tyhjinä, myös sitä, mitä vaikuttaa asuntomarkkinoihin, jos uusien asuntojen rakentaminen on kalliimpaa kuin markkinahintataso valmiiden asuntojen osalta. Ei ole välttämättä kenenkään etu, että kovasti mennään lisäämään tuotantoa siellä, missä on tyhjiä asuntoja ja kysyntää suhteellisen vähän. Sikäli pidän pääkaupunkiseutua — kasvukeskus-painotusta myös monenlaisista inhimillisistä lähtökohdista katsottuna perusteltuna.

Ed. U o t i l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Kurvinen vähän varoitti puuttumasta kiinteistöveroon ja kertoi sen menevän väistämättä asumisen kustannuksiin. Nyt on kuitenkin pääkaupunkiseudulla sellainen tilanne, että meillä on hyvin paljon täällä tontteja, jotka on kaavoitettu, joihin on rakennettu kallis kunnallistekniikka ja joissa on rakennusoikeutta. Omistajat pihtaavat näitä tontteja, jolloin kunnat joutuvat menemään yhä kauemmaksi rakentamaan yhä kalliimpaa kunnallistekniikkaa ja tällä tavalla levittämään kaupunkirakennetta. Tämä lisää kustannuksia markkinasyiden ohella ja nostaa asumiskustannuksia.

Sen vuoksi esitin pohdittavaksi sitä, että todella sellaisiin tontteihin, joihin on kunnallistekniikka rakennettu ja joilla on rakennusoikeutta, voitaisiin soveltaa muuta korkeampaa kiinteistövero. Tällä tavoin saisivat myös kunnat edes hitusen sitä rahaa takaisin, jonka ovat käyttäneet rakentamalla kunnallistekniikkaa eri alueille.

Ed. R a n t a k a n g a s (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri mainitsi, että pääkaupunkiseudulla aikaansaadaan yhteistyöjärjestelmä valtion kanssa. Kysyisin:

Missä aikataulussa vastaavanlainen menettely halutaan toteuttaa myös Oulun seutukunnan osalta, jossa on saman tyyppisiä ongelmia kuin Helsingissä ja pääkaupunkiseudulla? Olisi hyvin tärkeää, että koko maan alueella kasvavat paikkakunnat, lähialueet, pääsisivät saman yhteistyöjärjestelmän piiriin kuin pääkaupunkiseutu.

Ed. K a u t t o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri otti esille uusien rahoitusmarkkinoiden edut. Olen samaa mieltä, että niihin pitää kiinnittää huomiota, mutta samalla toivoisin myös sitä, että kun tulee uusia lainoitusjärjestelmiä, katsottaisiin hieman, mitä vaikutuksia niillä on asukkaille, sanotaan, kymmenen vuoden päästä, että niitten rahoitus on kestäväällä pohjalla myös jatkoon suhteen. Pelkään käyvän siinä samalla tavoin kuin aikanaan käytäessä keskustelua asumisoikeusasuntojen pitkäjänteisistä kestävydestä.

Toiseksi kiinteistöveron korottamisesta, kun on ollut esillä, ettei korotuksia ole toteutettu. Mielestäni jos siihen lähdetään, täytyisi katsoa, kuinka huomattavia maa-alueita on hallussa. En lähtisi mummujen mökkejä ylimääräisesti verottamaan.

Yhden asian haluan vielä korjata. Kun ed. Aittoniemi väitti, että julkisuudessa esillä olleessa tapauksessa on vika nimenomaan siinä, että asunnot ovat yleishyödyllisiä, hän oli ymmärtänyt asian täsmälleen väärin. Tämän yhtiön kohdalla on nimenomaan se vaikeus, että se on liikaa erään yhden suvun omistuksessa eikä yleishyödyllisessä omistuksessa.

Ed. A k a a n - P e n t t i l ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun ministeri Siimes mainitsi hissien tärkeyden jatkossa, niin haluaisin siihen lisätä vielä, että se on tyypillinen ongelma, joka korostuu liikuntaesteellisillä. Jos voimavaroja löydetään hisseihin, samassa yhteydessä olisi syytä muistaa kyllä myös muut rakennus-

määräyskokoelman sisällä olevat asiat, esimerkiksi liuskat, ovien leveydet ja jopa se, mihin suuntaan ovet kääntyvät. Ne ovat kaikille vanhuksille ja liikuntavammaisille hyvin tärkeitä asioita. Tämä voi tuntua hyvin pieneltä seikalta tässä isossa salissa, mutta käytännön elämässä se on aivan päinvastainen, tosi tärkeä, usein aika halvalla toteutettavissa oleva keino.

Ed. T i u s a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tietojeni mukaan tänään on jäänyt uuteen rakennuslakiin liittyvä asetus pöydälle raha-asiainvaliokunnassa. Asetus sinänsä ei sano mitään hisseistä, joista on paljon puhuttu. Aivan oikein viitattiin rakentamismääräyksiin, jotka annetaan rakentamismääräyskokoelmassa.

Toteaisin arvoisalle ministerille sen, että varmasti nyt olisi tarpeen nimenomaan hisseistä antaa sellainen määräys, että useampiasuntoisissa, yli kaksikerroksisissa taloissa tulisi olla hissipakko.

Ministeri S i i m e s (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastauksena kasvukeskussopimusta koskevaan kysymykseen totean, että sikäli kuin asiat etenevät niin kuin hallitus on kaavaillut ohjelmassaan, aikataulu on se, että pääkaupunkiseudun osalta pyrittäisiin sopimuksen aikaansaamiseen ensi vuoden keväällä ja muiden halukkaiden kasvukeskusalueiden kanssa seuraavana syksynä. Ajatus on hallitusohjelmassa, ja näin on hankkeistettu aikataulun mukaisesti asiaa ympäristöministeriössä.

Ed. K u o s m a n e n : Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Siimekselle vastaisin ensin, kun hän puhui muuttoliikkeestä, että suurin muuttoliikkeen aiheuttaja on Suomen hallitus tällä vuosikymmenellä siinä mielessä, että hallitus ei ole hyvistä hallitusohjelmista huolimatta pystynyt toteuttamaan hyvää aluekehityspolitiikkaa, hyvää elinkeinopolitiikkaa, hyvää työllisyyspolitiikkaa, hyvää yrityspolitiikkaa. Kaikki nämä osa-alueet ovat olleet vain suunnitelmissa, mutta toteutus on ollut plus miinus nolla.

Tämä näyttää jatkuvan ilmeisesti seuraavankin hallituksen aikana, koska puhutaan vain, että ihmisten pitää muuttaa ruuhka-Suomeen sen sijaan, että hallituksen tehtävä olisi ennen kaikkea pitää ihmiset omilla asuntoalueilla ja hoitaa elinkeino- ja yrityspolitiikka niin, että toteutetaan ne tukitoimenpiteet, jotka maksavat paljon vähemmän kuin tämä höpö-höpö-höpö-

tys eduskunnassa siitä, millä tavalla ihmisiä pitää viedä kasvukeskuksiin. Sanon, että asiantuntemus puuttuu tältä hallitukselta hoitaa kunnollista elinkeinopolitiikkaa.

Toivon, että jatkossa kuultaisiin enemmän asiantuntijoita kuin tänä päivänä eikä vanhoja virkamiehiä, joiden aika on mennyt jo monta kertaa ohi. Hallituksen esitykset eivät tue tätä päivää. Toivon, että ministeri nyt puuttuisi asioihin ja ydinongelmat pystyttäisiin ratkaisemaan ja sen jälkeen puhuttaisiin uudelleen asuntopolitiikasta.

Ed. E. L a h t e l a : Arvoisa rouva puhemies! Ed. Kuosmanen on näköjään tullut sosiaalisen ajattelun näkökannalle ja pois kovista markkina-arvoista. Se on hieno asia kokoomuksen edustajalta.

Ed. Vanhasen keskustelualoite on ajankohtainen siinä mielessä, kun vasta eduskuntavaalit menivät. Silloin vuokraisäntä ilmoitti minulle, että hän tulee nostamaan vuokraa 700 markkaa. Se kuvaa sitä, mitä voi tapahtua, kun on kysymys niukkuudesta; asuntoja ei ole tarjolla riittävästi.

Kokonaisuudessaan kysymys on siitä, miten markkinavoimat hallitsevat ja yrittävät saada hyvän tuoton asuntotuotannosta. Tämä on osoitus myös siitä, miten me eduskuntana, demokratiana pystymme tekemään toimenpiteitä sillä tavalla, että niillä hillitään markkinavoimien valtaa. Siinä hommassa olemme epäonnistuneet, ja markkinavoimat jylläävät ja ryöstävät nuoria tai myös vanhempia niillä alueilla, joille ihmiset pakautuvat.

Eihän siinä ole mitään järkeä, jos ajatellaan ihmisen elämää, koko elinkaarta: Nuoripari perustaa perheen, koko ikänsä he säästävät, käyvät tiukasti töissä, tekevät ylitöitä, jotta voivat jossakin luukussa asua. Eikö heidän pitäisi jonkin muunkin takia uurastaa ja saada jotakin muutaakin nautintoa elämästä kuin sen, että saavat mahdollisesti luukun itselleen tai maksavat jollekulle kallista vuokraa? Kun asunto on saatu itselleen, he kuolla kupsahtavat pois. Eihän siinä ole mitään järkeä.

Sen takia yhteiskunnan pitäisi puuttua asioihin sillä tavalla muun muassa veropoliittisin toimenpitein ja tonttipolitiikan toimenpitein, jotta meillä olisi edullisia asuntoja saatavana, koska se on meille näissä kylmissä olosuhteissa perusedellytys. Ei voida taivassalla olla. Niin kuin ed. Sinemäki totesi, nuortenkin pitäisi kesäaikaan saada asunto. Kaikki tarvitsevat kesä- ja talvisikaan asunnon ja edullisia asuntoja. Siihen pitäisi

meidän eduskunnan ja yhteiskunnan toimin pyrkiä vastaamaan.

Ed. Turtiainen : Arvoisa rouva puhemies! Useammassa puheenvuorossa on tullut esille se, että hallitusohjelman kirjaukset liittyvät asuntopolitiikkaan ja osittain muuttoliikkeenkin. Ne ovat hyviä, mutta nythän on tietysti mahdollisuus meillä kaikilla vaikuttaa siihen, että ne alkavat toteutua ja alkaa tapahtua ja asunto-ongelmat pystytään poistamaan. Mutta asunto-ongelmia, joita on täällä pääkaupunkiseudulla, ei pidä ymmärtää niin, että ainoa ongelmallinen alue on pääkaupunkiseutu, vaan tilanne on sama kaikissa kasvukeskuksissa, joissa on samanlaisia ongelmia.

Ed. Uotila toi esiin pääkaupunkiseudun yhteistoiminnan liittyen maapolitiikkaan ja sitä kautta ongelmien poistamiseen. Olen samaa mieltä, että näin pitää olla, ja pitää kaikin keinoin myötävaikuttaa myös siihen, että muissa kasvukeskuksissa samalla tapaa yhteistoimintaa harjoitetaan, jotta pystyttäisiin rakentamista edistämään ja asuntoja rakentamaan muillakin alueilla kuin pääkaupunkiseudulla.

Mihin kohderyhmiin tämä ongelma kaikkein suurimpana koskee? Ainakin minulla on se kuva, että hyvin paljon nuoret ihmiset ovat niitä, joita tämä koskee, ja työttömät. Siinä mielessä esittäisinkin ajatuksen, että liitetään tähän työttömyysongelman poistaminen sillä tapaa, että asuntojonossa olevia työttömiä ammattilaisia tai ammatitaidottomia nuoria voitaisiin valjastaa osaltaan rakentamaan itse itselleen uusia asuntoja yhteiskunnan varoin ja avulla, jolloin saadaan työttömyysongelmaa osittain poistettua. Vieläpä ajatuksena on, että puurakentamisajatus tulisi tähän mukaan, sillä silloin nämä ihmiset saisivat uuden ammatin ja asunnon ja muutoinkin tällainen ongelma poistuisi näiden nuorten kohdalta. Samaan tapaan voisi käyttää pitkäaikaistyöttömiä tässä yhteydessä.

Ed. K a n t a l a i n e n : Arvoisa rouva puhemies! Täytyy kiittää ministeri Siimestä hänen oivallisista näkemyksistään asuntopoliittisista linjauksista ja nimenomaan ajatuksesta siitä monimuotoisuudesta, että on sekä sosiaalista asuntotuotantoa että myös vapaarahoitteista. Nämä ovat hyvin tärkeitä kysymyksiä, koska elämme moniarvoisessa yhteiskunnassa. Siinä mielessä tuntuvat aika kohtuuttomilta ne esitykset, joita täällä on todettu, että tällä vuosikymmenellä pelkästään on aiheutettu valtava muuttoliike. Kyllä

minun ymmärtääkseni historian mittaan on tapahtunut lukuisia tällaisia muuttoaaltoja tässä maassa, ja silloin ovat tietysti aivan eri hallitukset olleet asialla, joten siitä ei varmasti ainakaan uuden hallituksen piikkiin asioita voi suoraan laittaa.

Arvoisa puhemies! Pari keskeistä asiaa haluaisin tuoda esiin. Toinen on pääkaupunkiseudun rakentamisen ylikuumeneminen. Se on tietysti asia, johon pitää löytää järkeviä ratkaisuja, mutta tässä täytyy myös muistaa työllisyyspoliittinen näkökulma. Yleensä rakentaminen on hyvin merkittävässä roolissa tässä suhteessa sikäli, että rakentaminen on 95-prosenttisesti kotimaista teollisuutta ja asuntoihin investoitu raha kiertää yhteiskunnassa paljon järkevämmiin kuin moiseen muuhun tarkoitukseen laitettu markka, joka pahimmillaan menee ulkomaille. Tässä mielessä asuntorakentamisen investointitoiminta on tavattoman tärkeää. Yhteiskunta saa takaisin tätä kautta arvioiden mukaan erilaisina veroina noin 43 prosenttia näistä kustannuksista. Eli se on hyvin merkittävä linjaus ja istuu varsin hyvin odotuksiin.

Toinen asia vielä, arvoisa puhemies, on korkovähennysoikeus. Koetaan nyt ongelmana se, että me haluaisimme poistaa asuntolainojen korkojen verovähennysoikeuden. Tässä mielessä olen kyllä pahoillani, koska me tarvitsemme eri tyyppisiä mahdollisuuksia. Myös omistusasumisen tässä suhteessa pitää olla voimakkaasti esillä, ja täytyy katsoa, minkälainen on se luotettava yhteistyökumppani eli valtio, jonka kanssa sopimuksia ollaan tekemässä.

Ed. L e h t i m ä k i : Arvoisa puhemies! Tulevaisuuden asuntopolitiikan yksi avainkysymys, yksi suuri haaste on, niin kuin ministeri Siimeskin totesi, löytää uusia elementtejä, uusia keinoja tuottaa asuntoja. On itsestäänselvää, että vapaa-rahoinen asuntotuotanto ei yksin poista kasvukeskusten asuntopulaa, ja vastaavasti nykyisten arava- ja korkotukilainojen ehtojen toimituutta ja asuntopolitiittista tehokkuutta on kehitettävä.

Hallitusohjelma tarjoaa kaksi ratkaisua. Hallitushan lupaa tuoda eduskunnalle esityksen vaarahoitteisista asumisoikeusasunnoista sekä kehittää kiinnitysluottolainsäädäntöä sillä tavalla, että pitkäaikainen asuntorahoitus mahdollistuu kiinnitysvakuuksiin perustuvilla joukkovelkakirjalainoilla.

Ensimmäinen uudistus on ainoa keino tosiaan poistaa 50 000 ihmisen asumisoikeusasunto-

jono, ja toinen keino mahdollistaa pankeille täysin uudenlaisen asuntotuotantorahoituksen. Eli näitä ehdotuksia on syytä kiirehtiä ja niitä on syytä kannattaa. Nyt, kun ministeri on paikalla, olisi mielenkiintoista kuulla, millä aikajänteellä hallitus aikoo nämä ehdotukset eduskuntaan tuoda.

Toinen lähiaikojen haaste on suurten ikäluokkien vanheneminen. Joudumme lähivuosina pohtimaan sitä, miten nämä ihmiset asuvat. Oma kantani on se, että vanhainkotiasuminen ei saa olla eikä voi olla ainoa vaihtoehto. Joudumme silloin pohtimaan sitä, millä tavalla vanhuksemme yhä pidempään asuvat kotona, jolloin tullaan siihen, mitä ed. Akaan-Penttilä totesi, eli joudutaan miettimään keinoja, miten vanhusten asuminen kotona onnistuu yhä pidempään ja pidempään.

Ed. M. S a l o : Arvoisa rouva puhemies! Asuntopolitiikkaa tarvitaan, kun elinkeinopolitiikassa on epäonnistuttu siinä mielessä, että ed. Kuosmasen kuvaus Suomessa tällä vuosikymmenellä tapahtuneesta virhearvioinnista on tosia asia. Se on hallituksen käsissä ja siihen joudutaan näin radikaalisti etsimään ratkaisua. On todettava, että arvioiden mukaan muuttoliikkeestä johtuvan laskun loppusumma on 70 miljardia. Tällä rahalla tätä yhteiskuntaa olisi voinut kehittää ja voitaisiin kehittää selkeästi tasapuolisemmin.

Kehä III:n sisäpuolelle keskittyvä osa Suomesta sekä toisaalta muutamat kasvukeskukset aikaansaavat sen, että meillä jää suuri joukko kuntia toimintakyvyttömiksi. (Ed. Puisto: Yhdistetään!) — Ei se Turkukaan niin kovin hyvässä kunnossa ole, vaikka sen Raisioonkin liittäisi.

Tässä yhteydessä puhutaan vain näitten kuntien oikeudesta saada valtionosuuksia ja valtion-apuja, jotka nyt ovat asuntopulan kourissa, mutta missä on se osio keskustelusta, jolla edesautetaan niiden kuntien säilymistä maailmankartalla, jotka ovat menettäjiä, jonne jää se tyhjä asuntokanta?

Ed. K o m i : Arvoisa rouva puhemies! Hallitusohjelmassa luvataan suunnata valtion tuke-
maa ja rahoittamaa uustuotantoa pääkaupunkiseudulle, muihin kasvukeskuksiin sekä muille tarvealueille ja opiskelija-asuntoihin. Myös asuntorakentamisen taso turvataan.

Valvotusta tuotannosta syntyy ehkä terveellisiä laatuasuntoja, joissa ei sitten toivottavasti tulevaisuudessa ole home- eikä muita ongel-

mia. Hallitusohjelman mukaisesti valtion uus-
tuotantovarvoja on riitettävä myös niille onnek-
kaille kunnille maakunnissa, joissa on tarvetta
vuokra-asunnoille, vaikka ne eivät olisikaan kas-
vukeskuskuntia. Peruskorjauslainoja on myös
oltava saatavilla.

Esimerkiksi Joensuun seutu sai vain puolet
haetusta asuntorahoituksesta tälle vuodelle.
Asuntorahasto perustelee nihkeyttään Itä-Suo-
men muuttotappioilla. Asuntotarve voi kuiten-
kin johtua paikallisesta työpaikkojen lisäänty-
misestä, kuten esimerkiksi Heinävedellä, jolloin
asuntopulaa voi esiintyä myös muuttotappioi-
sessa Itä-Suomessa yksittäisessä kunnassa. Jos
kuntaan onnistutaan luomaan 50 uutta työ-
paikkaa, on aika ikävä tarjota eioota vuokra-
asunnon tarvitsijoille ja tuleville veronmaksajil-
le. Samalla pakotetaan heidät pitkien työmat-
kojen kurjuuteen ja lisääntyvään yksityisautoi-
luun.

Arvoisa rouva puhemies! Aravalainoitusjär-
jestelmällä on keskeinen merkitys pienituloisten
ja erityisryhmien asunto-olojen järjestämisessä,
mitä ei sovi unohtaa.

Ed. O i n o n e n : Arvoisa rouva puhemies!
Käsiteltävä aihe on erittäin ajankohtainen. Osal-
taan me uudet kansanedustajat olemme koke-
neet tämän omakohtaisesti etsiessämme niin sa-
nottua kakkosasuntoa pääkaupunkiseudulta.
Mutta samalla tämä liittyy myös ykkösasuntoi-
hin, muun muassa omalla kohdallani kotipaik-
kakunnalla Haapamäellä vanhan talon perus-
korjaus, joita löytyy tuolla valtiovallan toimen-
piteistä paljon kärsineellä paikkakunnalla paljon
muitakin.

Meidän pitäisi löytää keinoja, joilla edesaut-
taan vanhemman asutokannan peruskorjausta
nimenomaan kautta maan, jotta tämä asunto-
kanta voisi olla myös nykyaikaista ja sen käyttö-
ikä kasvaisi, koska vanhemmassa asutokannas-
sa on myös olemassa investointeja, joita tulee ja
kannattaa hyödyntää.

Kaiken kaikkiaan käyty keskustelu on hyvin
aiheellinen ja sisältää monia näkökohtia, joita
toivon päättäjien asiointien valmisteluissa ottavan
huomioon.

Ed. S. P i e t i k ä i n e n : Arvoisa puhemies!
Ajan rajallisuuden vuoksi aion tässä puheenvuo-
rossa puuttua ainoastaan asumisoikeusasuntoi-
hin.

Mielessäni on myönteistä, että hallitusohjel-
maan on kirjattu periaate asumisoikeusasumisen

laajentamisesta, sillä nykyinen tarve ei vastaa
lähellekään olemassa olevaa kysyntää. Suomi on
varsin hitaasti ja melko kivuliaastikin edennyt
asumisoikeusasuntojen tarjontamäärässä ver-
rattuna moneen muuhun maahan, esimerkiksi
naapurimme Ruotsiin. Kysyntä sinänsä ei ole
ihme, jos mietimme asumisoikeusasumisen jous-
tavuutta sekä taloudellisessa merkityksessä että
mahdollisuudessa vaihtaa sekä paikkakuntaa
että asumiskokoa ja -muotoa perheen tai asumis-
kunnan muuttuvien tarpeiden mukaan ja myös
sitä periaatetta, että asumisoikeusasuminen tar-
joaa asukkaalle käytännöllisesti katsoen hyvin
pitkälle viedyn, melkein pä omistusasumisen kal-
taisen päätäntäoikeuden ja myös suunnitteluoi-
keuden asumismuodon osalta, mutta on toisaal-
ta taloudellisenä ratkaisuna huomattavasti jär-
kevämpi ja keveämpi kuin varsinainen omistus-
asunto.

Tässä yhteydessä erityisesti haluaisin korostaa
näitä kahta erilaista elementtiä, joita asumisoi-
keusasumisen sisällä on. Asumisoikeusasunto-
yhdistys, sellainen toimintatapa, joka todella
lähtee asukkaiden omasta asumismuotojen
suunnittelusta ja sisältää jo kaavoituksesta läh-
tien mahdollisuudet ja elementit asumismuodon
suunnitteluun, on se tie, jota nykyistä enemmän
tulisi noudattaa ja jolle tulisi antaa mahdolli-
suuksia.

Toivon, että hallitus voisi esimerkiksi seuraa-
van budjetin yhteydessä tuoda laajennus-sanon-
nan osalta hiukan tarkemman, selkeämmän oh-
jelman siitä, millä tavoin asumisoikeusasumista
ja nimenomaan itsenäisen asumisoikeusasunto-
yhdistyksen tyyppisen asuntomuodon määrää
voidaan lisätä ja miten sitä voitaisiin lisätä pitkä-
jänteisesti esimerkiksi seuraavan viiden vuoden
kuluessa ehkä kolmin- tai viisinkertaiseksi nykyi-
sestä määrästä, niin että kyse ei olisi vain sellai-
sesta parin kolmen prosentin, viiden prosentin
titrauksesta tässä työssä. Mielelläni jossakin yh-
teydessä joko nyt tai myöhemmin esitysten muo-
dossa haluaisin kuulla ministerin kommentteja
tähän.

Ed. V i l é n : Arvoisa rouva puhemies!
Maamme asuntopolitiikkaa arvioitaessa ja myös
arvosteltaessa mielestäni keskeistä olisi arvioida
olemassa olevien markkinoiden ja poliittisen toi-
minnan yhteisvaikutuksesta syntyvää tulosta yk-
silön ja perheen eli kotitalouksien näkökulmasta.
Tämän näkökulman mukaan poliittisessa toi-
minnassa keskeisenä johtoaajatuksena olennaisia
pitäisikin olla juuri kotitalouksien mahdollisuu-

det vaikuttaa omaan asumiseensa. Julkisen sektorin eli valtion ja kuntien keskeisenä tehtävänä onkin näin ollen korjata markkinoilla ilmeneviä epäkohtia ja ongelmia. Tämä tarkoittaa mielestäni ainakin riittävää kaavoitusta ja maankäytön suunnittelua sekä mahdollisesti olemassa olevien markkina-aukkojen täyttämistä, kuten on ollut aiemmin tilanne muun muassa pitkien asuntolainojen osalta.

Hieman täsmentäen: valtion keskeisenä roolina tulisi mielestäni olla huolehtiminen muun muassa verotuksen muodossa tapahtuvasta tukitoiminnasta, ja kuntien rooli liittyisi puolestaan maanhankintaan ja kaavoitukseen. Yhtä tärkeää on myös se, että meillä on olemassa oleva riippumaton rakennuttajasektori, jossa kilpailu todella toimii hintoja rajoittavasti.

Kuntien yhä kasvava rooli rakennuttajana voikin aiheuttaa ongelmia, ja pitkällä aikavälillä suotavampaa olisikin varmasti se, että kunnat keskittyisivät vaikuttamaan asuntotuotantoon juuri maaomistustensa kautta. Maaomistuksen avulla kunnat voivatkin näin ohjata sekä asuntotuotannon sijoittumista, sen määrää että myös kustannustasoa.

Rouva puhemies! Meidän ei tule tämän keskustelun aikana unohtaa sitä keskeistä tavoitetta, joka koko asuntopolitiikan tavoitteena tulee olla, ihmisten asumisolosuhteiden parantamista ja heidän hyvinvointinsa lisäämistä.

Ed. Ojala merkitään läsnä olevaksi.

Ed. K a n g a s : Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa todetaan asumisesta, että kestäväällä asuntopolitiikalla edistetään toimivia ja hintavakaita asunto- ja rakennusmarkkinoita. Uusien asuntojen kokonaistuotannon tulee pitkällä aikavälillä vastata tarvetta.

Asuntopolitiikka asettaa suuren haasteen hallitusohjelman toteutumiselle sikäli, että asuntopolitiikan ja asumisen vaikutus heijastuu lähes kaikissa muissa hallitusohjelman ulottuvuuksissa. Asuntopolitiikan yhteys aluepolitiikkaan on ilmeinen. Lähtökohtana on pidettävä, että koko maa pystytään pitämään asuttuna etelästä pohjoiseen. Asuntopolitiikkaa selvemmin korostuvat työllisyyssnäkökohdat.

Nyt on käynyt niin, että ensisijaisesti on pyritty kiinnittämään huomiota kasvukeskuksiin. Kieltämättä niissä tilanne on vaikea, mutta ei ole mitenkään perusteltua laiminlyödä pienempien

teollisuuspaikkakuntien asumistarvetta. Pienemmillä teollisuuspaikkakunnilla saattaa syntyä työvoimapulaa, ellei asuntoja ole riittävästi tarjolla. Esimerkiksi Keski-Suomen teollisuuspaikkakunnilla Jyväskylän kasvukeskuksen ulkopuolella esiintyy asuntopulaa, joka vaikuttaa haitallisesti työvoiman liikkuvuuteen. Samoin erityisesti Jyväskylä, joka on monenlaisen osamisen yliopistokaupunki, kamppailee tuntevan asuntopulan kanssa.

Asuntopulasta kärsivien ihmisten arkeen tuovat lohtua ministeri Siimeksen lupaukset kohutuhintaisten arava- ja asumisoikeusasuntojen lisäämisestä, mutta riittääkö tämä valonpilkahdus kansalaiselle, joka on koko elämänsä tehnyt työtä valtiolle ja nyt on kaupungin asuntojonossa 2 000 ja risat?

Arvoisa puhemies! Historiallisesti tarkastellen Suomi on selvästi maa, jossa on suosittu omistus-asumista. Kuitenkin tämä ominaisuus on muuttumassa yhtäältä korkeiden neliöhintojen ja korkean työttömyyden takia ja toisaalta muuttuneiden kulutustottumusten takia. Asuntopolitiikan on kyettävä vastaamaan uusiin haasteisiin, ihmisten elämäntilanteiden muutoksiin. Valtion on oltava mukana tukemassa tätä muutosta aktiivisen asuntopolitiikan keinoin.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Mikkola.

Ed. K a r j a l a i n e n : Arvoisa puhemies! Yhdyn siihen esiin tulleseeseen mielipiteeseen, että asuntopolitiikalla ja muuttoliikkeellä on kohtaloyhteys. Ei niin, että asuntopolitiikalla lopetettaisiin muuttoliike. Sitä ei voida tehdä, mutta muuttoliikkeen hillintä voisi auttaa asuntopolitiikan ongelmissa. Ihmisiä on autettava siellä, mihin elämän muut olosuhteet ovat heidät ajaneet, ja tällä hetkellä keskuksiin muuttaneita ja keskuksia on siis ymmärrettävä ja autettava.

Kun tulen alueelta, jossa on hallitsemattomasti paisuva Oulu ja sen kääntöpuolella sitten maaseudun nopea, raju autioituminen, väitän, että raju ja hallitsematon muuttoliike muuttaa radikaalimmin meidän maaseutuamme kuin nyt elävien ihmisten muistin aikaan koskaan ennen. Trendi ei ole tasaisesti laskeva, maaseutu ei tyhjene tasaisesti, vaan trendi on itseään kiihdyttävä.

Kun ministeri avajaispuheenvuorossaan sa-

noi, että koulutus ja työpaikat ovat muuton motiiveja, sanon, että yhä useammin alkavat olla myös palvelut muuton motiiveina. Ei enää luskuspalvelut, vaan ihan peruspalvelut, joiden puutteessa ihmiset joutuvat muuttamaan. Se saattaa muuttaa myös ikärakennetta muuttajilla. Siis asunto-ongelmien voi ennustaa pahenevan, ainakin jatkuvan.

Jos muuttoliike katsotaan sellaiseksi ilmiöksi, joka on meille annettu ja jolle ei mitään mahda ja joka pitää markkinoiden valtaan jättää, niin aivan samalla logiikalla voitaisiin myös jättää asunto-ongelmat markkinoiden ratkaistaviksi. Itse en kannata tätä. Yhteiskunta ei voi vetäytyä vastuusta kummallakaan osa-alueella, ja laiminlyönnit toisella osa-alueella maksetaan toisella osa-alueella.

Ed. A k a a n - P e n t t i l ä : Arvoisa puhemies! Yhteisvastuullisen asuntopolitiikan kehittämiselle on edellytyksiä. Tarvehan on suuri ja mahdollisuuksia on paljon. Ratkaisevaa on, löytykö tahtoa.

Luin ennen tätä meidän keskusteluamme hallitusohjelman sivun 25 lävitse, ja minun kyllä täytyy sanoa, että siellä on hyvin paljon semmoista, mitä pitäisi vain suoraan ruveta toteuttamaan. Kaipa vähän operatiivisempaa draivia. Meillä on ohjelma. Ministeriö on viime kuun lopulla asettanut uuden selvitysryhmän, joka sinänsä selvittää aivan hyviä asioita, mutta pelkään, että siitä tulee uusi ohjelmaehdotus ja operatiivinen työ jää kaiken sen taakse.

Oli miten oli, hyvähan se on, että selvitysmies laatii ehdotuksen, jossa otetaan huomioon hallitusohjelmaan sisältyvästä hallituskauden kattavasta asuntopoliittisesta strategiasta erityisesti vuokra- ja asumisoikeusasumisen tarpeet jne., mutta pyytäisin arvion ministeriä, että selvitysmies ottaisi huomioon eilen julkaistun Uudenmaan liiton julkaisun no E49, jonka projektipäällikkö Ulla-Maija Laiho on selvityshenkilönä tehnyt koskien seudullisen yhteisvastuullisen asuntopolitiikan kehittämistä.

Siinä on erittäin paljon hyviä ideoita, ja sen takia en nyt muuta erityistä itse halua työstää. Tätä selvitystyötä on myös hyvin vähän siteerattu tämänpäiväisessä keskustelussa. Toivon, että se saa asianmukaisen sijansa ministerin selvitysmiehen toivottavasti operatiivisissa ehdotuksissa.

Toinen varapuhemies: Käsitinkö oikein, että arvoisa ministeri ei halua enää käyt-

tää puheenvuoroa? — Eli tämän keskustelun viimeinen puheenvuoro, ed. Vanhanen.

Ed. V a n h a n e n : Arvoisa puhemies! Aluksi puhemiesneuvostolle kiitos siitä, että tämä aihe otettiin ajankohtaiskeskusteluun. Jos laskin oikein, 50 edustajaa käytti puheenvuoron, ja minä luulen, että se osoitti sen, että eduskunnalla on halu käydä asuntopoliittista keskustelua, johon ei oikeastaan vuoden kierrossa ole juuri muita mahdollisuuksia kuin vuotuinen talousarvio ja sen yhteydessä aravalainoista ja verolainsäädännöstä päättäminen.

Keskustelussa monien yksityiskohtien ohella tuli esille monia ryhmärajojen ylitse meneviä yhteisiä linjauksia, yhteisiä huolenaiheita, joista erityisesti kaksi haluan lopussa vetää yhteen. Toinen liittyy huoleen, joka koskee aluekehitystä, ja toinen linjauksen on aika vahva tuki sille hallitusohjelman kirjaukselle, että valtion asuntolainojen määriä lisätään. Niitä onkin lisättävä noin 4 000 asunnon verran vuositasona, jos hallitus pyrkii pääsemään edes laman ajan hallituksen vuotuisen asuntotuotannon määrään.

Aivan lopuksi vielä haasteeseen, joka asuntopolitiikalla on edessä. Arvioni mukaan vuoteen 2020 mennessä Suomessa joudutaan rajusta yhteiskunnallisesta muutoksesta johtuen rakentamaan todennäköisesti yli 400 000 uutta asuntoa, josta merkittävä osa pystytään rahoittamaan ja tuottamaan valtion lainoituksella tai korkotuel-la, mutta sen lisäksi jää erittäin suuri määrä vapaarahoitteiselle tuotannolle. Meillä pidetään vähän kuin itsestäänselvänä, että vapaarahoitteista tuotantoa on, mutta kun ottaa huomioon vapaarahoitteisen tuotannon kustannusjakauksen, toisaalta markkinoiden kysynnän ja ihmisten maksukykyyn, niin sanonpa vain, että meillä on tässä paljon suurempi ongelma kuin ehkä tiedostammekaan.

Nykyisellä hintatasolla erityisesti kasvavilla keskusta-alueilla on sellainen matemaattinen ongelma, jossa kustannustaso verrattuna ihmisten maksukykyyn ei käy yhteen. Tästä syystä vapaarahoitteinen tuotanto ei tule sitä osuutta saamaan, joka sen pitäisi saada. Minusta tämän ongelman ratkaisemiseen hallituksen pitää myös erittäin voimakkaasti pyrkiä.

Toinen varapuhemies: Keskustelu on päättynyt.

Asia on loppuun käsitelty.

**2) Hallituksen esitys laeiksi valmiste-
verotuslain, arvonlisäverolain, tullilain 9 §:n sekä Ahvenan-
maan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvon-
lisävero- ja valmiste-
verolainsäädäntöön annetun
lain muuttamisesta**

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys HE 6/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 1/
1999 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn
pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö
n:o 1.

Keskustelu:

Ed. Jansson: Värderade talman, arvoisa
puhemies! Kolleger! Den skattefria försäljningen
inom EU upphör i den interna gemenskapstrafik-
ken. Nu vet vi det och beslutet är oåterkalleligt,
dvs. beslutet i EU-kommissionen från 1991 änd-
ras inte. Det har varit många omgångar, såsom
utskottet också skriver i sitt betänkande, kring
den här saken men nu är sigillet förseglat. En
lång process går mot sitt slut, för Finlands del
dock under rimliga och t.o.m. lyckosamma for-
mer.

När Finland närmast under 1993 förhandlade
om medlemskap i dåvarande EG så vet vi att i
vår, alltså Finlands förhandlingsposition, ingick
önskemålet om att Finland skulle medges ett
undantag från EU-rätten så att den skattefria
försäljningen skulle kunna fortsätta i trafiken till
och från Finland. Kommissionen sade bestämt
nej till en sådan ordning och då bytte man för-
handlingstaktik och satsade på Åland, Ålands-
kortet med framgång. Det ledde ju som vi vet till
Ålandsprotokollets tillkomst och nu om knappt
tre veckor ser vi vilken betydelse Ålandsproto-
kollet har. Också detta omnämner utskottet på
ett förtjänstfullt sätt.

Jag kan bara kort upplysa om att fr.o.m. den 1
juli inträffar betydande förändringar i sjöfarten
till och från Åland till följd av detta, och det är ju
det som lagförslaget också avser att reglera. Tra-
fiken har nämligen delvis redan från och med i
dag, eventuellt tidigare, inletts enligt denna nya
regimen. Tidigare angjordes Åland av 14 fartyg
per dygn, från den 1 juli får vi räkna med 31. I
remissdebatten berörde jag den här frågan och
därför går jag inte mera in på den nu.

Också inom flygtrafiken har ett tillskott inträffat.
Jag kan inte påstå att det är en följd av

Ålandsprotokollet och den fortsatta skattefria
försäljningen i trafiken till och från Åland, men
sannolikt har den omständigheten bidragit till att
nu också ett annat bolag trafikerar på Åland. Det
är vi naturligtvis glada för.

Jag vill bara kommentera fortsättningen med
att utskottet har gjort ett snabbt och effektivt
arbete och mycket riktigt tagit sikte på det vä-
sentliga, nämligen det förhållandet att Finland,
Sverige och Danmark i stort sett är de länder
som har denna lagstiftning något så när i skick.
EU-kommissionen har mer eller mindre upp-
hört att fungera och övriga EU-länder har ännu
ganska mycket att lagstifta om innan den här
trafikens upphörande kommer till uttryck också
i lagstiftningen, dvs. att varor och tjänster be-
skattas på rätt sätt i rätt land under rätta for-
mer.

Utskottet poängterar alltså behovet av flexibi-
litet, flexibilitet beträffande EU och kommission-
en, flexibilitet i umgänget mellan medlemslän-
derna men också flexibilitet vad gäller Ålands-
trafiken. Här skall jag citera ett stycke i betän-
kandet på sidan 5 i min svenskspråkiga version,
där utskottet skriver på följande sätt: "Utskottet,
dvs. statsutskottet anser det nödvändigt att följa
upp konsekvenserna för Finland, bland annat
för sjöfarten och flygtrafiken samt för sysselsätt-
ningen av att den skattefria försäljningen i den
gemenskapsinterna trafiken upphör och att åtgär-
der vidtas för att avhjälpa eventuella prob-
lem. Likaså är det nödvändigt att se till att
praxis när det gäller den åländska skattegränsen
är tillräckligt flexibel." Det sista är ytterst vik-
tigt. Det är nu tredje gången riksdagen påpekar
behovet av flexibilitet just i Ålandstrafiken. Nu
står vi inför faktum med den verklighet som
inträffar den 1 juli. Bara med en flexibel tillämp-
ning av regelverket kring skattegränsen får
Ålandsprotokollet det innehåll som avsågs vid
dess tillkomst.

Här finns det ännu mycket att göra. När riks-
dagen, som jag hoppas, omfattar denna skriv-
ning så är det regeringens och finansministeriets
skyldighet att lyda. Jag kan redan se framför mig
en invändning som säger att ordförandeskapet i
EU upptar så mycken tid att sådana här juste-
ringar eller en flexiblare tillämpning av skatte-
gränsreglerna kring Åland inte är möjliga nu på
grund av tidsnöd, men det är inte rätt att resonera
på det sättet, därför att det här är en del av
medlemskapet i EU. Det är en förmånlig sak för
vårt land och om någon skall sköta kvarvarande
problem så är det ju ordförandelandet, dvs. Fin-

land från just den dag den här nya skatteregimen träder i kraft.

När riksdagen omfattar denna text så kommer åtminstone jag att inte spara någon möda för att se till att regeringen också lyder ett sådant uppdrag.

Arvoisa herra puhemies! Verovapaa myynti EU:ssa loppuu nyt. Tiedämme sen. Se loppuu lopullisesti 1. heinäkuuta. Tiedämme myöskin, mitä se vaikuttaa EU:hun — noin 140 000 työpaikkaa menetetään. Järjestelyt ovat jotenkin kunnossa meillä, Ruotsissa ja Tanskassa, kun toisaalta asiat muualla Euroopassa ovat valitettavasti sen verran huonosti hoidetut, että jos ei nyt kaaos niin kaaosta muistuttava tilanne ilmeisesti seuraa, kun heinäkuu alkaa. Vie aika paljonkin aikaa, ennen kuin nämä ongelmat ovat saaneet ratkaisunsa.

Tämän valtiovarainvaliokunta mietinnössään on ottanut huomioon. Valiokunta on muuten toiminut ripeästi ja tehokkaasti. Olen kiitollinen siitä. Valiokunta ansaitsee todella kiitoksen tästä, koska mietinnössä, joka ei millään ole yksinkertainen eikä esityskään, annetaan vastaukset moniin kysymyksiin, jotka tähän asti ovat askarruttaneet aika paljonkin sekä laivaliikenteen toimijoita että lentoliikennöitsijöitä. Ainakin on pyritty antamaan vastaukset erilaisiin avoimina oleviin kysymyksiin. Muut odottavat varmasti vastauksiaan pikkuhiljaa. Sen takia valiokunta on minusta myös ihan oikeassa siinä, mitä nyt tarvitaan EU:ssa. EU:n jäsenmaiden välillä ja myöskin niin kutsutussa Ahvenanmaan liikenteessä on joustoa. Valiokunta tähdentää toistamiseen jouston tarvetta. Tämä on ihan oikein. Käytäntö osoittaa, mihin muihin toimenpiteisiin on ryhdyttävä tämän jälkeen, mutta niihin varmasti palataan.

Minä suosittelen, arvoisa puhemies, sen johdosta lämpimästi, että eduskunta hyväksyy mietinnön ja sen kautta tämän lainsäädäntöpaketin, jotta se astuu voimaan samana päivänä kuin Suomi ottaa puheenjohtajuuden EU:ssa ja verovapaa myynti loppuu EU:ssa, paitsi Ahvenanmaan liikenteessä.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa herra puhemies! Todellakaan 1. heinäkuuta Suomen puheenjohtajuuden kunniaksi eivät poksahtele sellaiset samppanjapullot, jotka sinä päivänä on ostettu verovapaina artikkeleina EU:n sisäisessä liikenteessä.

Haluaisin todeta ed. Janssonin puheenvuo-

roon sen, että hän on aikaisemminkin tuonut esille liikenteen voimaperäistymisen Ahvenanmaalla ja sen hyvin vaikeissa vesistöissä, ahtailla laivaväylillä, jotka jo nyt ovat varsin usein koetteilla, joissa turvallisuus on koetteilla, kun todella maailman suurimmat autolautat tuota saaristoa purjehtivat. Nyt siis tämän ikään kuin verovapauden edelleensäilyttämisen lipun alla näitä laivoja purjehtii, niin kuin ed. Jansson totesi, kolmisenkymmentä vuorokaudessa Ahvenanmaalle. Ympäristön kannalta ja yleensäkin turvallisuusnäkökulmista katsottuna tähän varmasti liittyy lisääntynyt riski. Tässä suhteessa sopii toivoa, että niin Suomen valtio kuin Ahvenanmaan maakunta tulevat tässä asiassa lisäämään resurssejaan, jotka liittyvät sekä pelastus- että nimenomaan öljyntorjuntatoimenpiteisiin. Näillä toivomuksilla ja myös ed. Janssonin suuntaisesti tämän myöskin katson aiheelliseksi hyväksyä ja kannatan tietysti hyvää mietintöä aivan kuten ed. Janssonkin.

Ed. J a n s s o n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä, tällaisiin turvatoimenpiteisiin on ryhdyttävä. On toki ryhdytty. Nimitäin jos kaikki nämä 31 laivaa, superlauttaa, menisivät Maarianhaminan satamaan, siitä syntyisi sellainen tungos, joka olisi toki vaarallinen jopa. Sen takia on ihan määrätietoisesti järjestetty tai pyritty järjestämään liikennettä niin, että käytetään kolmea eri satamaa, jotta törmäyksen riskiä vähennetään. On rakenteilla ja valmistunee aivan lähipäivinä myös ulkosatama, jonne laivat öisin turvallisemmin voivat liikkua. Päiväliikenne taas tapahtuu Maarianhaminan sataman kautta ja vielä Länsi-Ahvenanmaalla olevan Eckerön Berghamnin sataman kautta.

Ed. K a n t a l a i n e n : Arvoisa puhemies! Tämän asian osalta todellakin valiokuntakäsittelyssä pyrittiin hyvin tarkoin kartoittamaan se problematiikka, jota tämä mahdollisesti aiheuttaa Suomelle. Nimenomaan siinä mielessä kiinnitettiin erityistä huomiota esimerkiksi ylikapasiteettiongelmaan, johon ed. Jansson viittasi ja joka on mahdollisesti tulossa meidänkin harmiksemme. Siltä osin valtiokunta selkeästi kartoitti asian niin, että lähdimme hakemaan malleja ja esittämään sitä, että seuranta-asian järjestämme niin, että voimme mahdollisesti puuttua niihin vaikutuksiin, jotka ylikapasiteetin purkautuminen Suomen alueelle tai aluevesille mahdollisesti aiheuttaisi.

Samoin mietimme työllisyysvaikutuksia, jotka on myös pyritty hyvin tarkoin katsomaan. Tämä istuu Lipposen hallitusohjelman mukaan myös siihen linjaukseen, joka todetaan huoltovarmuudesta ja merenkulun kilpailukyvyyn varmistamisesta. Linjaus on aivan saman suuntainen.

Selkeästi todellakin lähdimme siitä, että joustavan näkökulman Ahvenanmaan verorajasta halusimme vielä kerran varsin voimallisesti ottaa esiin, koska mielestämme se oli hyvin tärkeä linjauksymyksenä.

Ed. M. Salo: Arvoisa puhemies! Ed. Janssonin puheessaan totesi, että verovapaan myynnin loppuminen aiheuttaa Euroopassa jonkinasteisen kaaoksen.

Pitkin vuotta on käyty keskustelua siitä, onko välttämätöntä lopettaa verovapaa kauppa juuri nyt. Kuitenkin Lipposen hallituksen kanta on ollut selkeä, että se lopetetaan, siihen ei siirtymäkautta enää pyritä aikaansaamaan. Tämän on ministeri Niinistö useaan otteeseen tuonut esiin, ja näin hän on myös toiminut.

Ahvenanmaan kohdalla tilanne on varmaan se, että nykyinen aluskanta, nykyiset reitit, kun kaikki ohjataan Ahvenanmaan satamiin, tulevat olemaan aikamoinen rasite alueella. Millä tavalla se rasittaa merta, millä tavalla se rasittaa ympäristöä siltä osin, se jää nähtäväksi. On perusteltua seurata tapahtuvia muutoksia ja ryhtyä sitten myös tarvittaviin toimenpiteisiin.

Ed. Kantalainen: Arvoisa puhemies! Sen verran ed. Salolle asiassa, että tähän on pitkällisen prosessin seurausta, eli EU:ssa on lähdetty liikkeelle asian kanssa vuonna 91. Nyt selkeästi päädyttiin ratkaisuun, joka on tehty. Keskustelussa, joka Kölnissä käytiin — Ranskahan koetti nostaa tätä uudelleen esiin — ei löytynyt riittävästi taustaa asialle, vaan haluttiin saada keskustelu päätökseen.

Mitä tulee valmiuteen, joka muissa Euroopan maissa on, niin tieto, joka valiokuntaan saatiin, oli se, että lakiperusteinen valmius oli selkeästi rakennettavissa 8—9 EU-maassa, niin että kyllä tämä aika pitkälle kuitenkin on viety. Tässä mielessä uskon, että ei tästä välttämättä aivan isoa katastrofia synny.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Laki työturvallisuuslain muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Lakialoite LA 53/1999 vp (Marjaana Koskinen /sd ym.)

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin työasiainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. E. Lahtela: Arvoisa herra puhemies! Tässä on kysymys tärkeästä asiasta. Tässä puututaan yksin työskentelyyn. Minusta salissa on nyt liian vähän porukkaa asiaa käsittelemässä, vaikka en ihan yksin olekaan, ja ehdotan, että asia pannaan pöydälle ensi perjantain täysistuntoon.

Toinen varapuhemies: Koska asiaa ei ole yksimielisesti päätetty lähettää valiokuntaan, on asia jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puhujia käyttämään puheenvuoron pöydällepanon ajankohdasta.

Keskustelu pöydällepanosta:

Ed. S. Lahtela: Arvoisa herra puhemies! Ed. Esa Lahtelan esittämä pöydällepano ensi perjantaiksi tuntuu hyvältä. Olen valmis kannattamaan sitä ja esittämään tämän pyydetyn puheenvuoroni silloin.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. E. Lahtela ehdottanut, että asia pannaan pöydälle ensi perjantain täysistuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ed. E. Lahtelan ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle ensi perjantain täysistuntoon.

4) Laki sotilasvammalain 6 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Lakialoite LA 65/1999 vp (Jukka Vihriälä /kesk ym.)

Toinen varapuhemies: Puhemies-neuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Vihriälä: Arvoisa herra puhemies! Sotilasvammalain 6 §:n muuttamisesta tehty lakialoite lähtee siitä, että sotainvalidien asuntojen muutostöiden ehtona olevaa haitta-astetta alennettaisiin 10 prosenttiin.

Sotilasvammalain mukaisten sotainvalidien asuntojen muutostöiden korvattavuuden ehtona on, että vamman haitta-aste on vähintään 20 prosenttia. Haitta-astetta alennettiin 30 prosentista 20:een vuonna 97. Veteraaniprojekti 97:n esitykseen sisältyi haitta-asteen alarajan alentaminen edelleen 10 prosenttiin viime vuonna eli vuonna 98. Näin ei ole kuitenkaan tapahtunut, ja valtakunnallinen rintama-asiain neuvottelukunta, jossa myös itse varajäsenenä toimin, on useampaan kertaan esittänyt haitta-asteen alentamista 10 prosenttiin.

Haitta-asterajan lasku mahdollistaisi ikääntyvien sotainvalidien asumisen kotonaan nykyistä pidempään, kuten hyvin tiedämme, ja uudistus myös vähentäisi kallista laitoshoidon tarvetta. Voimme todeta myös sen, että haitta-asteen alentaminen on myös siksi perusteltua, että kyllähän ihmisten vaivat — kun he ikääntyvät — vain nuortuvat. Valtiontalouden kannalta uudistus on vähäinen. Toki se maksaa. Kyse on alkuvaiheessa noin 9 miljoonan markan menoerästä vuodessa, mutta kokonaiskustannukset alenevat nopeasti, ja on arvioitu, että lain voimaantumisen jälkeisenä vuotena ne jo puolittuisivat. Kun tiedämme, että veteraaniväestö, jonka keski-ikä on 80 vuotta tällä hetkellä, tarvitsee monenlaisia palveluja, ennen kaikkea tukipalveluja, ja monenlaista tukea, esimerkiksi ylimääräisen rintamalisän korotusta ja ennen kaikkea tukea kuntoutukseen lisää, niin tämä olisi omalta osaltaan yksi, ei kovin suuri, mutta kuitenkin merkittävä asia näiden sotainvalidien kohdalla, jotka vielä haluavat ja voivat asua omassa kodissaan.

Toivon, että sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta ottaisi tämän lakialoitteen käsittelyyn ja me voisimme mahdollisimman yksituumaisesti tässä salissa viedä asiaa eteenpäin. Uskoisin niin, että kun aika on rientänyt jo näin pitkälle viimeisistä sodista, niin kaikki ne kysymykset, jotka koskevat rintamasukupolvea, pitäisi mahdollisimman nopeasti läpi viedä eikä näistä tehdä mitään suuria poliittisia kiistoja enää tänä päivänä.

Ed. M. Salo: Arvoisa herra puhemies! Ed. Vihriälän tekemä lakialoite on perusteltu. Elämän laatu on ihmiselle hyvin tärkeää, ja kotona asuminen on nimenomaan ihmiselle mielenrauhaa antavaa. Laitoshoidon on laitoshoitoa, ja se maksaa myös yhteiskunnalle erittäin paljon. Siksi on perusteltua, että nyt 20:sta 10 prosenttiin esitettävä haitta-aste otetaan pohjaksi, kun jatkossa myönnetään avustuksia. Sairaudet korostuvat iän myötä, ja näin ollen tällainen 10 prosentin haitta-astekin jo tuntuu 80 vuoden iässä. 9 miljoonan markan kustannus voi merkitä kuitenkin tulevaisuudessa vaikka 18 miljoonan markan säästöjä. Siksi on perusteltua, että tämä lakialoite käsitellään nopeasti ja otetaan käytäntöön.

Ed. Väistö: Arvoisa puhemies! Istunnon alkupuolella kävimme ajankohtaiskeskustelua asuntopolitiikasta. Keskustelussa nousivat esille myös erityisryhmien asumistarpeet ja niiden korjausrakentamistoimien toteuttaminen, jotka ovat tässä mielessä välttämättömiä. Mielestäni ed. Vihriälän lakialoite parantaa erään meille hyvin tärkeän väestönosan asumistilannetta. Meidän on kaikin tavoin edullista myös yhteiskunnan kannalta tukea omassa kodissa asumista. Erityisen tärkeä tämä kysymys on tietenkin näitten henkilöiden, sotainvalidien ja heidän läheistensä kannalta ja sotainvalidien asumisen laadun kannalta. Tässä mielessä ed. Vihriälän lakialoite on kiireellinen ja erittäin kannatettava.

Mielestäni, kuten ed. M. Salo jo totesi, tällä ei voi myöskään olla valtiontalouden kannalta muita kuin myönteisiä vaikutuksia. Useinhan tämän tyyppisissä asioissa säästöt koituvat jatkossa lisääntyviksi kustannuksiksi, ja tietenkin voidaan ajatella myös toisin päin. Kun nyt panostetaan korjausrakentamiseen, omien asuntojen korjaamiseen ja muutostöihin, sillä saavutetaan jatkossa säästöä.

Ed. E. Lahtela: Arvoisa herra puhemies! Tässä on semmoinen joukko, joka vähenee vuosi vuodelta nopeassa aikataulussa. Siinä mielessä ne toimenpiteet, joita voitaisiin tehdä sotainvalidien auttamiseksi, ovat tarpeellisia. Tässä yhteydessä nousee esille kysymys siitä, millä tavalla otetaan huomioon varallisuusaste. Minä kyllä luotan siihen ajatukseen, jotta ne, joilla on varoja ollut riittävästi, todennäköisesti ovat laittaneet asuntonsa kuntoon, jolloin ne ihmiset eivät ole hakemassa näitä avustuksia, jolloin todennäköisesti luonnostaan tapahtuisi sillä tavalla, jotta

nämä varat kohdentuvat semmoisten ihmisten hyväksi, semmoisten sotainvalidien hyväksi, joilla on asunnot heikossa kunnossa muutenkin, mikä kuvastaa heidän asemaansa taloudellisesti. Siinä mielessä minä näen, että tämä aloite on järkevä.

Tuossa vain luin noita nimiä. Tässä ei ole kuin vain vajaa puolet keskustan ryhmästä. En tiedä, onko tässä ollut kiire aloitteentekijällä nopeasti saada aloite hötäistyä kansliaan vai eivätkö kaikki keskustan edustajat ole olleet samaa mieltä asiasta.

Ed. Vihriälä: Herra puhemies! Uskon, että keskustan ryhmän edustajat ovat kaikki samaa mieltä. Pitää paikkansa, että kun tämä eduskunnan istuntokausi päättyy juhannukselta, niin jos aikoo saada lakialoitteet täällä talon sisään, ne pitää viedä, ja nimenomaan aikapula on syytä, ettei ole ehtinyt keräämään kaikkia nimiä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

5) Laki sotilasvammalain soveltamisalan laajentamisesta annetun lain 7 a §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Lakialoite LA 76/1999 vp (Pentti Tiusanen /vas ym.)

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Tiusanen: Arvoisa puhemies! Tänä, kun kello on 16.35 ja totean, että on varsinaisia kansanedustajia paikalla kokonaista seitsemän ja puhemies, on ilo esitellä lakialoite 76, jonka on 121 kansanedustajaa allekirjoittanut, siis paljon lukuisampi joukko kuin nyt kunnioittaa eduskunnan suuren salin keskustelua tai työskentelyä. Onhan olemassa niitä lehtimiehiä, jotka toteavat, että täysistunnon keskustelu tai työskentely on aivan turhaa touhua, mutta toisaalta, että he suhtautuvat ikään kuin perustuslakiinkin hyvin kyseenalaisella tavalla.

Arvoisa puhemies! Lakialoite 76 koskee sotilasvammalakia, siis sotainvalideja, sodassa vammautuneita ihmisiä, sotaveteraaneja ja sitä, mil-

loin he voivat tuoda oman asiansa uudelleen käsittelemään, jos heidän sotavammansa on kertaalleen sellaisena hylätty. Tällä hetkellä voimassa oleva sotilasvammalain 7 a § toteaa, että eväty sotilasvammakorvaus voidaan käsitellä uudelleen vasta viiden vuoden kuluttua. Kun otamme huomioon, että veteraanien keski-ikä on noin 78–79 vuotta tällä hetkellä, tämä asetettu määraika on monelle todellakin käytännössä liian pitkä.

Perustelussa todetaan se, että lääketieteellinen tutkimus on kehittynyt, jolloin uusi tutkimus, muun muassa magneettitutkimukset, et-tutkimus, siis kerrostietokonetomografia, tuovat uutta tietoa vahingoittuneesta, hänen elintoiminoistaan. Sisäkorva voisi olla yksi esimerkki, aivovammat toinen, niskan alueen alaosa, aivojen vammautuminen kolmas, joita aikaisemmin ei ole voitu todentaa objektiivisesti. Perusteluissa viitataan myös pitkäaikaisiin psyykkisiin vammoihin, joiden esiintulo on tullut myöhemmin käsittelemään.

Kun tiedämme, että Valtiokonttori suhtautuu mielestäni varsin nihkeästi sotilasvammalakiin liittyviin asioihin, sekä sotilasvammalain hyväksymiseen että myös haitta-asteeseen, on varsin paikallaan, että tämä lakialoite tuodaan. Olen iloinen todella siitä, puhemies, että 121 kansanedustajaa on tämän allekirjoittanut. Ihan kaikkia kansanedustajia en ole tavoittanut, mutta vastaanotto on ollut varsin myönteinen, eikä paljon muuta ole toisin kuin oli edellisellä eduskuntakaudella, jolloin sama lakialoite oli eduskunnassa käsitellessä, mutta valitettavasti vuonna 98 niin sanotun lakialoiteruuhkan keskellä ei selviytynyt sosiaali- ja terveysvaliokunnassa eteenpäin. Nyt toivon tälle kuten edellisen 4) asian kohdalla esitetylle lakialoitteelle todella asiallista käsittelemä valiokunnassa.

Valtiontalouden kannalta ei myöskään tällä lakialoitteella ole varsinaista merkitystä, mutta sitä suurempi merkitys tällä on periaatteelliselta kannalta kädenojennuksena sotien vammautuneille veteraaneille ja heidän asialleen.

Edelleen, puhemies, totean sen, että toimitan myös tämän lakialoitteen tekstin tiedoksi allekirjoituksineen asianomaiselle ministerille.

Lopuksi aivan pieni huomio tähän korrehtuuriin, joka on tänne jaettu. Täällähän muutaman kansanedustajan kohdalla on väärä eduskuntaryhmä, joka varmasti keskustuskanslian toimesta oikaistaan. Mutta 121 nimeä on varsin tärkeä asia sinänsä, siis eduskunnan selkeän enemmistön tahto siihen suuntaan, että tämä epäkohta,

joka tänne lakiin on jäänyt elämään, poistetaan, koska sillä on tällä hetkellä kielteinen vaikutus. Ymmärrän sen, että se on sodan jälkeen ilmeisesti sinne saatu laitettua tietyllä perustelulla, koska silloin on hyvin paljon ollut hakemuksia ja on haluttu niitä tietyllä tavalla säädellä. Mutta nyt se aika on ohi ja on uuden ajan hetki.

Ed. A k a a n - P e n t t i l ä : Arvoisa puhemies! Kysymyksessähän on eräissä mielessä kunniavelan maksu sotainvalideille. Se on pieni ryhmä, niin kuin arvoisat edustajat tietävät, verrattuna siihen, miten paljon meillä on sotaveteraaneja, ja omituista on, että näin kauan tällainen viiden vuoden sääntö on ollut yleensä olemassa.

Koska esittelytekstissä mainitaan räjähdys-paineen aiheuttamat kuulovammat, ajattelin teille vain kertoa omasta työstäni kokemuksista, joiden mukaan tosiaan on hämmästyttävää nihkeyttä valtion viranomaisten taholta näissä asioissa. Näytön vaatiminen esimerkiksi siitä, miten jokin tapaturma on sattunut sota-ajan olosuhteissa, saattaa olla naurettavalla tasolla, kun vaaditaan todistajia tapaukselle, jossa joukkueesta yksi mies jäi jäljelle, joka 40 vuotta myöhemmin tulee kertomaan, että hän sai kuulovamman alun silloin, ja kun todistajia ei ole paikalla, hän ei saa korvausta vammastaan. Tämä on saman luokan teknistasoinen korjaus, joka olisi minusta pitänyt tehdä jo vuosikausia sitten tähän asiaan liittyen.

Aivan kuten ed. Tiusanen sanoi, tämä on mitä voimakkaimmin psykologinen asia. Useimmat niistä veteraaneista, joita olen tavannut, ja myöskin sotainvalideista, vaikka heillä on paljon muitakin vammoja, eivät lähde taloudellisista korvauksista niinkään liikkeelle vaan asian oikeudenmukaisesta käsittelystä ja siitä, että psyykkisesti myöskin hyväksytään se usein aika suurikin menetys, jonka he tosiasiallisesti 1940-luvulla joutuivat omalta kohdaltaan menettämään.

Kannatan tämän lakialoitteen eteenpäinmenoa.

Ed. V i h r i ä l ä : Arvoisa herra puhemies! Ed. Tiusanen lakialoite on erittäin tärkeä ja myöskin erittäin hyvin jo perusteltu, ja kun 121 edustajaa on tämän allekirjoittanut, mielestäni sosiaali- ja terveystoimikunnan tulisi tämä ottaa kiireellisesti käsittelyyn. Valitan sitä, että ed. Tiusanen ei ole allekirjoittanut tavoittanut silloin, kun on tähän nimiä kerännyt. Ilman muuta olen tämän lakialoitteen takana, ja kun näitä asioita

on myöskin jo pitkän edustajakauden aikana, juuri näitä tapauksia, joihin tämä lakialoite pohjautuu, saanut maallikkonakin tarkastella, tuntuu aivan käsittämättömältä, että tätä ei ole aikaisemmin korjattu.

On helppo myös yhtyä siihen näkemykseen, että kyllähän tämä sukupolvi voi juuri tällaisilla pienillä asioilla tehdä kunniaa vielä nyt elossa olevalle veteraanisukupolvelle, veteraanikansalaisille. Minusta olisi todella kunniaakasta se, että eduskunta ottaisi tämän lakialoitteen, kun eduskunnan näin selvä enemmistö on tämän takana, ja veisi tämän kiireellisenä läpi, jos se ehditään viedä vielä tässä kevätistuntokauden aikana läpi, mutta viimeistään heti syyskuun 1 päivästä alkaen, kun eduskunta kokoontuu.

Ed. E. L a h t e l a : Arvoisa herra puhemies! Tämä lakialoite on ollut käsittelyssä jo aikaisemmin eli viime kaudella, ja ed. Tiusanen on uusinnut sen. Silloin olin allekirjoittaja ja nyt olen allekirjoittaja. Minusta tämä jo silloin oli ajankohtainen.

Ne 121 nimeä, jotka tässä ovat, minusta on niin iso määrä, että ei pitäisi enää valiokunnassa empiä sitä, viedäänkö läpi, eikä pitäisi olla sitä vähättelyä, joka täällä on todettu monessa tapauksessa. Aina, kun kerätään nimiä yli sata, siihen todetaan, että eihän se kuitenkaan mene eivätkä kansanedustajan aloitteet johda toimenpiteisiin.

Minusta se kysymys on hyvin oleellinen, että siinä nyt kansanedustajan pitäisi ottaa se arvovalta, joka eduskunnalle kuuluu, ja lopettaa se vähättely. Jos tällaisia aloitteita tulee, joissa enemmistö kansanedustajia laittaa nimensä lakialoitteeseen, se pitää viedä läpi silloin eikä kaataa johonkin arvovaltakysymykseen siitä, onko ed. Tiusanen tämän tehnyt, hän on varmaan väärä henkilö tässä, tai jos joku muu olisi tehnyt, hän on taas väärä henkilö, vaan jos ihminen, kansanedustaja tekee hyvän aloitteen, niin se viedään asiallisesti läpi katsomatta, kuka se henkilö on.

Mutta jotenkin kuulostaa puheenvuoroissa, että vähän niin kuin keppaloidaan ja tehdään sillä tavalla, että kun se ei ole nyt hallituksen esitys, sitä ei niin välitetäkään viedä tosissaan eteenpäin. Nyt on ainakin aikaa olemassa tähän.

Ed. V ä i s t ö : Arvoisa puhemies! Päiväjärjestyksen edellisessä kohdassa käsitelimme ed. Vihriälän lakialoitteen ja lähetimme valiokuntaan toivomuksella, että se saisi siellä myönteisen ja ripeän käsittelyn.

Aivan samoin voi, arvoisa puhemies, todeta tästä ed. Tiusasen lakialoitteesta. Tämä epäkohta on käsittämätön tilanteessa, jossa veteraanien ja sotainvalidien keski-ikä on jo kohta 80 vuotta. On heidän arvostuksensa ja oikeudenmukaisuuden kannalta ehdottoman tärkeää, että tämä lakialoite viedään ripeästi päätökseen ja näin ollen parannetaan näiltä osin nykyistä tilannetta.

Arvoisa puhemies! Valitettavasti ei myöskään minua ole tavoitettu tähän allekirjoittajia haettaessa. Totean pöytäkirjaan, että ehdottomasti olen tämän lakialoitteen toteuttamisen kannalla. Mielestäni pitäisi yleisestikin pohtia menettelyjä, joilla eduskunnan ilmaistessa selkeän enemmistön tahtonsa lakialoitteet vietäisiin valiokunnissa päätökseen. Tässä on yli sata allekirjoittajaa. Ja kuten ed. Tiusanen totesi, tämä ei sinällään taloudellisesti välittömästi maksa mitään. Toivoisi, että tämmöiseen lakialoitteen päätökseen viemiseen löytyisi valiokunnasta selvä enemmistö ja että tämä voitaisiin, kuten ed. Vihriälä totesi, viimeistään syyskauden alussa saada päätökseen.

Ed. V ä h ä n ä k k i : Herra puhemies! Minut toki tavoitettiin lakialoitteen allekirjoittamiseen nähtävästi johtuen siitä, että sen laatija on samasta vaalipiiristä ja naapurikunnasta. Ehdotus on asiallinen ja minun mielestäni mahdollisimman pian läpivietävä.

Nythän tämänhetkinen lainsäädäntö edellyttää viiden vuoden taukopaikkaa, väliaikaa, ja johtunee, mihin täällä jo joku viittasi, kaiketi siitä, että se valtio, jota vastaan aikoinaan kävimme sotaa, oli voimissaan, kun edellinen määräaika laitettiin, mutta nyt olemme asiaan suhtautumisessa onneksemme tulleet toisenlaiseen tilanteeseen.

Periaatteellisesti asia on niin kuin ed. Väistö totesi, että 78 on veteraanien keski-ikä ja heidän vähenemisensä on aika rajua juuri noilla kymmenillä oltaessa.

Edelleen on todettava, että sotavammaisten ja rintamaveteraanien tukitoimiin ei ole satsattu varsinaisesti lisää varoja muuta kuin muutamana viime vuotena, koska on todettu, että tämä joukko valitettavasti vähenee aika suurella vauhdilla.

Toinen asia, johon toivoisi veteraaneille parannusta, olisi, että ei enää hylättäisi esityksiä, joissa sotavammaiset esittivät vamman suuruuteen liittyvän prosenttimäärän nostoa, koska vammat pahenevat iän myötä. Silloin tulisi myös korvausprosenttia korottaa.

Ed. R ö n n i : Arvoisa puhemies! Tämä on tänään minun kohdallani jo kolmas kerta, kun yli 50 vuotta sitten lopetettuun sotaan liittyvistä asioista keskustellaan. Olen ollut tilaisuudessa, jossa 26 syntyneet ovat kertoneet murheistaan, ja nyt ed. Vihriälän edellinen aloite oli toinen ja tämä ed. Tiusasen allekirjoittama lainmuutos on kolmas asia. Ihmettelen, mitä täällä eduskunnassa on tehty viime vuosien aikana, kun samoja asioita on jauhettu puolelta toiselle. Onko odotettu niitä viimeisiä hämäläisiä, jotka ovat palanneet sodasta ja sitten tulleet tänne käsittelemään tätä asiaa vai mikä tässä on pelin henki? Tuntuu, että jostain syystä tätä asiaa on pompoteltu, vai onko tässä kateus takana, kuten monessa muusakin asiassa? Eikö nyt olisi jo kiire ja korkea aika laittaa nämä asiat kuntoon ja lopettaa pompotelu? Mielestäni tässä kohdassa voidaan aloittaa tämä korjaus ja tehdä nopea päätös.

Ed. V ä h ä n ä k k i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Olisin todennut ed. Rönnin puheenvuoron perusteella, että täällä taisivat olla edustajat Väistö ja Vihriälä, jotka pahoittelivat, että heitä ei ollut tavoitettu aloitteen allekirjoittajiksi. Voin todeta keskustaryhmän nimiä vilisevän erään samaa kohderyhmää koskevan aloitteen osalta, että siellä ei muista puolueista kovasti tavoitettavuuden eteen työtä tehty. Niin näytti olevan yhtenäistä se joukko. Kyllä tällaisessa asiassa pitäisi olla semmoista solidaarisuutta, että yli ryhmärajojen haettaisiin nimiä, niin kuin ed. Tiusanen on kyllä melko lailla hyvin tehnyt.

Ed. T i u s a n e n : Herra puhemies! Todella on 121 allekirjoitusta, ja olen aivan vakuuttunut, että edustajat Väistö ja Vihriälä olisivat toki allekirjoittaneet, jos olisi se hetki sitten sattunut, että olisin tämän runsaan kahden viikon aikana juuri siinä tilanteessa sitten ollut heidän kanssaan puheissa. Mutta näin ollen jo tälle aloitteelle on ollut erittäin laaja tuki, ja kiitän siitä arvoisia kansanedustajia ja totean lopuksi, että viime vuoden aikana alun perin tämä lakialoite laadittiin yhdessä Suomen sotainvalidien veljesliiton kanssa ja sieltä on nimenomaan lähtenyt tämä ajatus. Omalta puoleltani toeaaisin toimittuani lukuisia vuosia Kymi-Karhulan sotainvalidien luottolääkärinä, että tämä ongelma tuli omalla kohdallani käytännön kautta kyllä tutuksi. Kiitoksia noista puheenvuoroista.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Täysistunto lopetetaan kello 16.52.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava varsinainen täysistunto on ensi perjantaina kello 13, kyselytunti huomenna torstaina kello 16.30.

Seppo Tiitinen

